महालेखापरीक्षकको
वार्षिक प्रतिवेदन
२०७८
बाँसगढी नगरपालिका, बर्दिया

महालेखापरीक्षकको कार्यालय

काठमाडौं, नेपाल

Serving the Nation and the People

दूरदृष्टि (Vision)

जनहितका लागि जवाफदेहिता, पारदर्शिता र निष्ठा प्रवर्द्धन गर्ने विश्वसनीय संस्था हुन प्रयत्नशील रहने ।

(We strive to be a credible institution in promoting accountability, transparency and integrity for the benefit of the people)

गन्तव्य (Mission)

सरोकारवालालाई सार्वजनिक कोषको दक्षतापूर्ण उपयोग सम्बन्धमा आश्वस्त पार्न स्वतन्त्र एवम् गुणस्तरीय लेखापरीक्षण सेवा प्रदान गर्ने ।

(Provide independent and quality audit service to assure our stakeholders that the public funds are efficiently used)

मूल्य मान्यता (Core Values)

निष्ठा	(Integrity)
स्वतन्त्रता	(Independence)
व्यवसायिकताा	(Professionalism)
पारदर्शिता	(Transparency)
जवाफदेहिता	(Accountability)

महालेखापरीक्षकको कार्यालय
Office of the Auditor General
बबरमहल, काठमाण्डौं, नेपाल
Babar Mahal, Kathmandu, Nepal
लुम्बिनी, कर्णाली र सुदूरपश्चिम प्रादेशिक लेखापरीक्षण महानिर्देशनालय

पत्र संख्याः २०७८/७९
च.नं:- १००

मितिः २०७८/५/४

श्री अध्यक्षज्यू,
दंगीशरण गाउँपालिका,
गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय, दाङ।

विषयः- लेखापरीक्षण प्रतिवेदन ।

नेपालको संविधानको धारा २४१ बमोजिम त्यस कार्यपालिकाको आर्थिक वर्ष २०७६।७७ को लेखापरीक्षण सम्पन्न गरी लेखापरीक्षण ऐन, २०७५ को दफा २०(२) बमोजिम यो प्रतिवेदन जारी गरिएको छ । उक्त प्रतिवेदन लेखापरीक्षण ऐन, २०७५ को दफा २०(३) र दफा २२ प्रयोजनको लागि अनुरोध छ ।

(नारायण एम.सी.)
नायव महालेखापरीक्षक

बोधार्थ तथा कार्यार्थः
श्री संघीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालय,
सिंहदरवार, काठमाडौं - प्रतिवेदन संलग्न छ ।

Phone: 4258174, 4266034, 4255707, A.G. Fax: 977-1-4268309, Fax: 977-1-4262798, Post Box: 13328
email: aag.mgmt@oagnep.gov.np Web Page: www.oagnep.gov.np

"... जवाफदेहिता, पारदर्शिता र निष्ठा प्रवर्धनमा विश्वसनीय लेखापरीक्षण संस्था"

महालेखापरीक्षकको भनाई

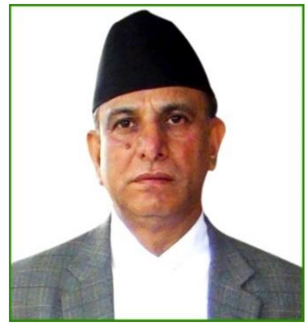

नेपालको संविधानको धारा २४१ मा संघ, प्रदेश र स्थानीयतहका सबै सरकारी कार्यालयको लेखापरीक्षण नियमितता, मितव्ययीता, कार्यदक्षता, प्रभावकारीता र औचित्यको आधारमा महालेखापरीक्षकबाट हुने व्यवस्था छ । लेखापरीक्षण ऐन, २०७५ को दफा २०(२) मा महालेखापरीक्षकले प्रत्येक गाउँपालिका र नगरपालिकाको लेखापरीक्षण सम्पन्न गरी अलग अलग प्रतिवेदन जारी गर्न सक्ने व्यवस्था छ । सोही व्यवस्थाबमोजिम स्थानीय तहको आर्थिक वर्ष २०७६।७७ को आर्थिक कारोबारको लेखापरीक्षण सम्पन्न गरी यो प्रतिवेदन जारी गरिएको छ ।

स्थानीय तहको लेखापरीक्षण नेपालको संविधान, लेखापरीक्षण ऐन, सरकारी लेखापरीक्षण मानदण्ड, वित्तीय लेखापरीक्षण मार्गदर्शन, स्थानीय तह लेखापरीक्षण निर्देशिका, महालेखापरीक्षकको वार्षिक लेखापरीक्षण योजना र निकायसँग सम्बन्धित ऐन, नियमको आधारमा सम्पन्न गरिएको छ । लेखापरीक्षणको प्रमुख उद्देश्यहरूमा वित्तीय विवरणको शुद्धता, प्रचलित कानूनको पालना, बजेट तथा योजना तर्जुमा एवं कार्यक्रम कार्यान्वयन, खरिद व्यवस्थापन, सार्वजनिक सम्पत्तिको संरक्षण र उपयोग, जिम्मेवारी र जवाफदेहिता एवं सेवा प्रवाहको अवस्था मूल्याङ्कन गर्नु रहेको छ । त्यसैगरी स्रोत साधनको प्राप्ती र उपयोग सम्बन्धमा प्रचलित कानूनको पालना भए नभएको विश्लेषण गरी वित्तीय व्यवस्थापनमा सुधारका लागि सुझाव प्रस्तुत गरी सुशासन प्रबर्द्धनमा टेवा पुऱ्याउनु लेखापरीक्षणको उद्देश्य रहेको छ ।

आर्थिक वर्ष २०७६।७७ को लेखापरीक्षण सम्पन्न भएपश्चात जारी गरिएको प्रारम्भिक प्रतिवेदन उपर प्राप्त प्रतिक्रियाका विषयहरू मिलान गरी कायम रहेका व्यहोरा समावेश गरेर राय सहितको अन्तिम प्रतिवेदन पठाइएको छ । प्रतिवेदनमा दिएका सुझावहरूको कार्यान्वयनबाट स्थानीय तहमा रहेको सीमित स्रोत साधनको उपयोग गरी विकास निर्माण र सेवा प्रवाहमा मितव्ययीता, दक्षता र प्रभावकारिता हासिल गर्न सहयोग पुग्ने अपेक्षा गरिएको छ । फलस्वरुप स्थानीय तहको कार्यसम्पादनमा जवाफदेहिता र पारदर्शीता प्रबर्द्धन हुने विश्वास लिइएको छ ।

लेखापरीक्षणबाट मूलतः आन्तरिक आय र राजस्व बाँडफाँटको प्रक्षेपण यथार्थपरक नरहेको, आन्तरिक आय ठेक्का व्यवस्थापनमा स्पष्ट कानूनी व्यवस्था नभएको, आय सङ्कलन न्यून रहेको, पर्याप्त आधार बेगर राजस्व छुट दिएको, बक्यौता असुलीमा प्रभावकारीता नआएको, बजेट अनुशासन कमजोर रहेको, अबण्डा बजेट राखेको, खर्च पश्चात बजेट तथा कार्यक्रम संशोधन गरी अनुमोदन गर्ने गरेको, वर्षान्तमा बढी खर्च गरेको, खरिद कानून विपरीत सोझै खरिद गरेको, अत्यधिक प्रशासनिक खर्च गरेको, बचत अनुदान फिर्ता नगरेको, वितरणमूखी खर्चको बाहुल्यता रहेको जस्ता प्रवृत्ति देखिएका छन् । त्यसैगरी विकास निर्माणतर्फ योजना प्राथमिकीकरण नगरेको, साना तथा टुक्रे आयोजनाको छनौट गरेको, जटिल प्रकृतिका कार्यहरू समेत उपभोक्ता समितिबाट गराएको, तोकिएबमोजिम जनसहभागिता नजुटेको, दीगो विकासका लक्ष्य अनुरुप योजना र कार्यक्रम तर्जुमा नगरेको, दीर्घकालीन विकासको खाका तर्जुमा नभएको जस्ता समस्या रहेका छन् ।

स्थानीय तहको आन्तरिक व्यवस्थापनतर्फ आवश्यक अनुभवी र दक्ष जनशक्तिको कमी रहेको, कर्मचारी नियुक्ती तथा बढुवामा प्रदेश लोकसेवा आयोगको परामर्श नलिएको, सेवा प्रवाहमा अपेक्षित सुधार हुन नसकेको, स्रोत, साधन र सम्पत्तिको दुरुस्त अभिलेख नरहेको, सञ्चालित योजना, कार्यक्रम, सेवा प्रवाहको अभिलेख नराखेको, बैंक हिसाब विवरण तयार गर्ने नगरेको, लेखाङ्कन तथा समग्र प्रतिवेदन प्रणाली र आन्तरिक नियन्त्रण कमजोर रहेको छ । साथै आन्तरिक लेखापरीक्षण भरपर्दो र प्रभावकारी नभएको पाइएको छ । स्थानीय तहमा लेखा समितिको गठन, कार्यक्षेत्र, लेखापरीक्षण प्रतिवेदन उपर छलफल र बेरुजू फछर्यौट सम्बन्धी स्पष्ट कार्यविधि तर्जुमा हुन बाँकी रहेको पाइएको छ । लेखापरीक्षणबाट औंल्याएका व्यहोराहरू सुधार गरी गत विगतका बेरुजु उपर अपेक्षितरुपमा आवश्यक कारवाही भए गरेको समेत देखिएन ।

समय र जनशक्तिको सीमितताको बावजुद यथासम्भव स्थानीय तहको कार्यस्थलमा नै उपस्थित भई लेखापरीक्षण गरिएको थियो । लेखापरीक्षणको क्रममा लेखापरीक्षण टोलीले स्थानीयतहका प्रमुख सहितका पदाधिकारीहरूसँग छलफल समेत गरिएको थियो । लेखापरीक्षण प्रतिवेदनमा उल्लेख भएका ब्यहोराको कार्यान्वयनबाट स्थानीयतहको वित्तीय व्यवस्थापन, भौतिक पूर्वाधार र सेवा प्रवाहमा सुधार हुने अपेक्षा गरेको छु । स्थानीय तहको लेखापरीक्षणमा सहयोग पुर्‍याउने स्थानीय तहका सबै पदाधिकारी तथा कर्मचारीहरू र लेखापरीक्षण तथा प्रतिवेदन तयारीमा संलग्न यस कार्यालयका कर्मचारीहरू सबैलाई धन्यवाद ज्ञापन गर्दछु ।

(टंकमणि शर्मा, दंगाल)

२०७८ भाद्र ४ गते

महालेखापरीक्षक

महालेखापरीक्षकको कार्यालय
Office of the Auditor General
बबरमहल, काठमाण्डौं, नेपाल
Babar Mahal, Kathmandu, Nepal
(लुम्बिनी, कर्णाली र सुदूरपश्चिम प्रदेश लेखापरीक्षण महानिर्देशनालय)

पत्र संख्याः २०७८/७९
च.नं.: १००

मितिः२०७८।५।४

श्री अध्यक्षज्यू,
दंगीशरण गाउँपालिका,
गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय, दाङ ।

विषयः लेखापरीक्षण प्रतिवेदन

कैफियत सहितको राय

हामीले दंगीशरण गाउँपालिकाको आर्थिक वर्ष २०७६।७७ को बित्तिय विवरण र त्यससँग सम्बन्धित आय व्यय विवरण तथा लेखा टिप्पणीहरूको लेखापरीक्षण गरेका छौं ।

हाम्रो रायमा, यस प्रतिवेदनको कैफियत सहितको राय व्यक्त गर्ने आधार खण्डमा उल्लेख भएका विषयले पार्ने असर बाहेक, पेश भएको २०७७ असार ३१ मा समाप्त भएको आर्थिक वर्ष २०७६।७७ को वित्तीय विवरण र त्यससँग सम्बन्धित आय व्यय विवरणले स्थानीय तहसँग सम्बन्धित प्रचलित कानून र परम्परा बमोजिम सारभूत रुपमा सही तथा यथार्थ अवस्था चित्रण गर्दछ ।

कैफियत सहितको रायव्यक्त गर्ने आधार

१. लेखापरीक्षणबाट रू. १ करोड ७९ लाख १५ हजार बेरुजू देखिएको छ । सोमध्ये असूल गर्नुपर्ने रू. १३ लाख ११ हजार, प्रमाण कागजात पेश गर्नुपर्ने रू. १ करोड ५५ लाख ८२ हजार नियमित गर्नुपर्ने रू. १० लाख २२ हजार रहेको छ ।

२. लेखापरीक्षणमा देखिएका व्यहोराहरूका सम्बन्धमा मिति २०७७।१२।१८ मा जारी गरिएको प्रारम्भिक प्रतिवेदन उपर प्राप्त प्रतिक्रिया सहितका प्रमाण कागजातका आधारमा फछ्र्यौट भएका दफाहरू हटाई कायम व्यहोराको अन्तिम प्रतिवेदन पाना ३९ (उन्चालीस) यसै साथ संलग्न छ ।

३. आम्दानी तथा खर्चको स्रेस्ता नगदमा आधारित लेखा प्रणाली अवलम्बन गरेकोले पालिकाको पेश्की बाहेक सम्पत्ति तथा दायित्व यकी नहुने कुनै जानकारी खुलाएको छैन ।

हाम्रो लेखापरीक्षण कार्य नेपालको संविधान, लेखापरीक्षण ऐन तथा महालेखापरीक्षकको कार्यालयले अवलम्वन गरेका नेपाल सरकारी लेखापरीक्षणमान, मार्गदर्शन तथा लेखापरीक्षणसँग सम्बन्धित अन्य प्रचलित कानून बमोजिम गरिएको छ । वित्तीय विवरण तयार गर्ने स्थानीय तहसँग हामी स्वतन्त्र छौं । त्यसका लागि स्वीकृत आचार संहिता अनुसार

Phone: 4258174, 4266034, 4255707, A.G. Fax: 977-1-4268309, Fax: 977-1-4262798, Post Box: 13328
email: aag.mgmt@oagnep.gov.np Web Page: www.oagnep.gov.np

"जनहितका लागि जवाफदेहिता, पारदर्शिता र निष्ठा प्रवर्धनमा विश्वसनीय लेखापरीक्षण संस्था"

हामीले काम गरेका छौं । लेखापरीक्षणको क्रममा प्राप्त गरेका लेखापरीक्षण प्रमाणहरू हाम्रो रायव्यक्त गर्ने आधारका लागि पर्याप्त र उपयुक्त छन् भन्ने कुरामा कार्यालय विश्वस्त छ ।

वित्तीय विवरण उपर व्यवस्थापन र लेखाउत्तरदायी अधिकारीको जिम्मेवारी

आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व ऐन, २०७६ र स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ तथा अन्य प्रचलित कानून बमोजिम सही र यथार्थ हुने गरी वित्तीय विवरण तयार गर्ने तथा जालसाजी वा अन्य गल्तीका कारण वित्तीय विवरण सारभूत रुपमा गलत आँकडा रहित स्वरुपमा बन्ने गरी आवश्यक आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली लागु गर्ने जिम्मेवारी पालिका व्यवस्थापनमा रहेको छ । गाउँ कार्यकारिणी, अध्यक्ष र प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत गाउँपालिकाको वित्तीय प्रतिवेदन प्रकृयाको अनुगमनका लागि जिम्मेवार रहेका छन् ।

वित्तीय विवरणको लेखापरीक्षण उपर लेखापरीक्षकको जिम्मेवारी

वित्तीय प्रतिवेदन समग्रमा जालसाजी वा अन्य गल्ती समेतका कारण सारभूत रुपमा गलत आँकडा रहित रहेको होस् भनी उचित आश्वस्तता प्राप्त गरी राय सहितको लेखापरीक्षण प्रतिवेदन जारी गर्नु लेखापरीक्षणको उद्देश्य हो । लेखापरीक्षणमा उचित आश्वस्तताले सामान्य स्तरको आश्वस्तता सम्मप्रदान गरेको हुन्छ, तर लेखापरीक्षण ऐन तथा महालेखापरीक्षकको कार्यालयले अवलम्वन गरेका नेपाल सरकारी लेखापरीक्षणमान, मार्गदर्शन तथा लेखापरीक्षणसँग सम्बन्धित अन्य प्रचलित कानून बमोजिम गर्ने लेखापरीक्षण सम्पादन भएकै अवस्थामा पनि सबै प्रकारका जालसाजीजन्य वा अन्य गल्ती पत्ता लगाउने सक्ने निश्चितता भने हुँदैन । वित्तीय विवरणका उपयोगकर्ताले सामान्यतया गर्ने आर्थिक निर्णयमा नै फरक पार्न सक्ने अवस्था देखिएका एउटै वा समग्रतामा हुने विषेश वा जालसाजीजन्य वा अन्य गल्तीलाई सारभूत रुपमा गलत आँकडा मानिएको छ ।

(नारायण एम.सी.)

नायब महालेखापरीक्षक

दंगीशरण गाउँपालिका

लेखापरीक्षण प्रतिवेदन

२०७६/७७

परिचय– स्थानीय नेतृत्वको विकास गर्दै स्थानीय शासन पद्धतिलाई सुदृढ गरी स्थानीय तहमा विधायिकी, कार्यकारिणी र न्यायिक अभ्यासलाई संस्थागत गर्न स्थानीय सरकारको संचालन गर्ने उद्देश्यले यस दंगीशरण गाउँपालिकाको स्थापना भएको हो । स्थानीय सरकारले संचालन गर्ने कार्यमा सहकारिता, सह–अस्तित्व र समन्वयलाई प्रवर्द्धन गर्नु र स्थानीय सरकारका काममा जनसहभागिता, उत्तरदायित्व, पारदर्शिता सुनिश्चित गरी नागरिकलाई गुणस्तरीय सेवा प्रदान गर्नु दंगीशरण गाउँपालिकाको उद्देश्य रहेको छ । यस गाउँपालिका अन्तर्गत ७ वडा, ४३ सभा सदस्य, ११०.७१ वर्ग किलोमिटर क्षेत्रफल तथा २१४८४ जनसंख्या रहेको छ।

स्थानीय संचित कोष : स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ६९ र ७२ बमोजिम यस गाँउपालिकाले वित्तीय हस्तान्तरणबाट प्राप्त अनुदान तथा सहायता, आन्तरिक आम्दानी र स्थानीय सरकारबाट सञ्चालन भएका आयोजनाहरू समेतको आयव्यय हिसाबको आर्थिक वर्ष २०७६।७७ को समग्र संचित कोषको संक्षिप्त अवस्था निम्नबमोजिम रहेको छ।

सि.नं	आयतर्फ			सि.नं	व्ययतर्फ		
सि.नं	विवरण	रकम	रकम		विवरण	रकम	रकम
१	**गत वर्षको जिम्मेवारी**			१	**चालु खर्च**	१८३२९८५४४.६०	१८३२९८५४४.६०
	क) नगद			२	**पूँजीगत खर्च**	५०६२६७५१.००	५०६२६७५१.००
	ख) बैंक	३५३४६४९४.८	३५३४६४९४.८	३	**वित्तीय व्यवस्था भुक्तानी**		
२	**राजस्व (आन्तरिक आय)**		५२६६२६२०.७९		क) ऋण भुक्तानी	०.००	०.००
	क) आन्तरिक राजस्व	४४७७९२३.०८			ख) ब्याज भुक्तानी	०.००	०.००
	ख) राजस्व बाँडफाँड	४८१८४६९७.७			ग) अन्य भुक्तानी	०.००	०.००
	ग) अन्य आय			४	**लगानी**		
३	**वित्तीय हस्तान्तरण संघ**		२२५६८७०००		ऋण लगानी	०.००	०.००
	क) वित्तीय समानीकरण अनुदान	९१२०००००			शेयर लगानी	०.००	०.००
	ख) सशर्त अनुदान	११९०८७०००			अन्य लगानी		
	ग) समपूरक अनुदान	१००००००००		५	**धरौटी फिर्ता**	५७४०१४.००	५७४०१४.००
	घ) विशेष अनुदान	५४०००००		६	**जनश्रमदान फिर्ता**	०.००	०.००
४	**प्रदेश सरकारबाट प्राप्त अनुदान**		३७५९४०००	७	**कोष फिर्ता**	०.००	०.००
	क) वित्तीय समानीकरण अनुदान	४१४४०००		८	**मौज्दात**		
	ख) सशर्त अनुदान	८००००००			क) बैंक मौज्दात	७९२७७०७८.६०	७९२७७०७८.६०
	ग) समपुरक अनुदान	११२५००००			ख) नगद मौज्दात		
	घ) विशेष अनुदान	१४२०००००		९	**शसर्त अनुदान फिर्ता**	३२६२१४३१.१०	३२६२१४३१.१०
५	**अन्तर स्थानीय तहबाट प्राप्त**	२६३२८१०००		१०	**गत वर्षको बढी अल्या**	०.००	०.००
६	**अन्य**			११	**जनश्रमदान मौज्दात**	०.००	०.००

	क) क्षेत्रीय शहरी विकास योजना			१२	**धरौट मौज्दात**	६६१७३८१.२२	६६१७३८१.२२
	ख) सडक बोर्ड नेपाल			१३	**कोष खाताको मौज्दात**		
	ग) पर्यटन बोर्ड नेपाल						
	घ) एन एन एस डब्लु ए						
७	**विभिन्न कोषतर्फको आय**						
८	**जनसहभागिता (नगद)**						
९	**विषयगत निकायबाट प्राप्त**						
१०	**धरौटी आय**	१७२५०८५	१७२५०८५				
११	**लगानीको साँवा फिर्ता**						
१२	**अन्य विविध आय**						
	जम्मा	**३५३०१५२०१**	**३५३०१५२०१**		**जम्मा**	**३५३०१५२००.५०**	**३५३०१५२००.५०**

दफा	भौ.नं, मिति र ब्यहोरा	बेरुजू रकम
	लेखापरीक्षणमा पेश भएको स्रेस्ता तथा आर्थिक कारोबारहरूको जोखिम विश्लेषण, लेखापरीक्षण नीति, मानदण्ड, व्यवस्थापन प्रतिनिधित्व पत्र, लेखापरीक्षण मार्गदर्शन, व्यवसायिक लेखापरीक्षणका असल अभ्यासको आधारमा तयार गरिएको स्वीकृत लेखापरीक्षण योजना, कार्यक्रम र लेखापरीक्षणको विधि अनुसार लेखापरीक्षण सम्पन्न गरिएको छ । लेखापरीक्षकको जिम्मेवारी लेखापरीक्षणको निष्कर्ष सहित प्रतिवेदन जारी गर्नु हो भने आर्थिक कारोबार र वित्तीय विवरणको शुद्धताको जिम्मेवारी व्यवस्थापन पक्षको रहेको छ । उक्त आधारमा लेखापरीक्षण सम्पन्न गरी देखिएका व्यहोराहरू उपर मिति २०७७।१२।१८ मा व्यवस्थापनसँग छलफल गरी कायम भएका व्यहोराहरू निम्न अनुसार छन् :	
	वित्तीय विवरण विश्लेषण	
१	**वित्तीय विवरण**– स्थानीय सरकार संचालन ऐन, २०७४ को दफा ७२ मा गाउँपालिका तथा नगरपालिकाले प्रत्येक वर्षको साउन एक गतेदेखि आगामी वर्षको असार मसान्तसम्मको अवधिलाई आर्थिक वर्ष कायम गरी आय र व्ययको हिसाब राख्नुपर्दछ । सोही ऐनको दफा ६९ मा तोकिए अनुसार गाउँपालिका तथा नगरपालिकाले आफ्नो आर्थिक कार्य प्रणालीको व्यवस्थापन गर्नुपर्दछ । यस सम्बन्धमा देखिएका व्यहोरा देहाय बमोजिम छन् । स्थानीय तहले संचित कोषमा गत विगतको बाँकी यस वर्ष प्राप्त रकम र संचित कोषबाट भएको खर्च स्पष्ट देखिने गरी खाता राखेको छैन ।सञ्चित कोषको कारोवारको लेखा अध्यावधिक गरी कारोवारलाई पारदर्शी बनाउन आवश्यक देखिन्छ । • स्थानीय तहको असार मसान्तको बैंक मौज्दात र स्रेस्ताको मौज्दात रू. ७६२०७१९४.९९ ले फरक देखिएको छ ।गाँउपालिकाले बैंक समायोजन हिसाब अनुसार चेक साट्न बाँकी रहेको कारण पेश गरेको छ । • लेखापरीक्षणका क्रममा बैंक नगदी किताब तथा पेश्की खाता अद्यावधिक नरहेको कारण स्थानीय तहले पेश गरेको आय–व्यय विवरण यथार्थ मान्न सक्ने अवस्था छैन । • कतिपय सम्बन्धित आर्थिक कारोबारहरूको गोश्वरा भौचर बजेट शीर्षकगत बैंक नगदी किताबमा नजनाएकाले स्रेस्ता अनुसार बैंक मैज्दात ऋणात्मक रहेको तथा स्थानीय तहका सबै खाताहरूको एकमुष्ट हिसाब गर्दा मौज्दात ऋणात्मक नरहेको अवस्था छ । • स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को नियम ७२(२) मा नेपाल सरकारले निर्धारण गरे बमोजिमको आय र व्ययको वर्गीकरण तथा खर्च शीर्षक सम्बन्धी व्यवस्था अवलम्बन गर्नुपर्ने तथा नियम ७६(२) मा महालेखापरीक्षकबाट स्वीकृत भए बमोजिमको ढाँचामा लेखा राख्नुपर्ने व्यवस्था गरेकोमा यस पालिकाले २०७६।२।१९ मा महालेखापरीक्षकबाट स्वीकृत भएको NEPSAS based ढाँचामा प्रतिवेदन तयारगरी लेखापरीक्षणमा पेश भएन । त्यसैले तोकेबमोजिमका वित्तीय विवरणहरू तथा खाताहरू अद्यावधिक गरी आय र व्ययको वास्तविक स्थिति देखिने गरी लेखांकन गर्नुपर्दछ ।	
२	**बैंक हिसाब मिलान नगरेको**– स्थानीय सरकार संचालन ऐन, २०७४ को दफा ७६(२) बमोजिम स्थानीय तहले आफ्नो कारोबारको लेखा महालेखा नियन्त्रक कार्यालयको सिफारिशमा महालेखापरीक्षकबाट स्वीकृत भएको ढाँचामा राख्नुपर्ने उल्लेख छ । सो बमोजिम मासिक रुपमा स्रेस्ता र बैंक खाताको हिसाब मिलान विवरण तयार गर्नुपर्नेमा स्थानीय तहले सञ्चालन गरेको देहायबमोजिमको खाताको बैंक हिसाब मिलान विवरण तयार नगरेको कारण निम्नानुसार फरक पर्न गएकोले बैंक हिसाब मिलान विवरण तयार गरी यकीन गनुपर्ने रू.	५७८८७७७.९९

सि.नं.	खाताको नाम	स्रेस्ता अनुसार बाँकी	बैंक स्टेटमेण्ट अनुसार बाँकी	चेक साटेको रकम	फरक
१	संचित कोष	६६१६६४२३.६९	६६५४७४१९.३१	०.००	-३८०९९५.६२
२	विपद् व्यवस्थापन	१२२०३४६.००	१४२७४२५.००	६०२००.००	१३६७२२५.००
३	कर्मचारी कल्याण	०.००	०.००	०.००	०.००
४	पूँजीगत खाता	०.००	४१२१६५७४.००	३५३९०९७५.००	-५८२५५९९.००
५	चालु खाता	०.००	३३५०४८९९.५७	३३४५३१३८.००	-५१७६१.५७
६	राजस्व खाता	०.००	०.००	०.००	०.००
७	विभाज्य कोष	१७५८०२९.९६	२६५५६७६.७६	०.००	-८९७६४६.८०
८	धरौटी खाता	१७२५०८५.००	१७२५०८५.००	०.००	०.००
	जम्मा	७०८६९८८४.६५	१४७०७७०७९.६४	६८८४४११३.००	-५७८८७७७.९९

३ **आन्तरिक नियन्त्रण प्रणालीः** स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ७८ वमोजिम आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली तयार गरी लागु गर्नुपर्नेमा लागु गरेको पाइएन। यस सम्बन्धमा देखिएका अन्य व्यहोराहरू तपशिल वमोजिम रहेका छन ।

- स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ११ अनुसार आफ्नो क्षेत्रभित्रको आधारभूत तथ्यांक संकलन, अभिलेखांकन र व्यवस्थापन गर्नुपर्नेमा गरेको पाइएन ।
- पालिकाले एक आर्थिक वर्ष भित्र भएको आर्थिक कारोवारको अनुसूची १४ वमोजिमको ढाँचामा वार्षिक प्रतिवेदन तयार गरेको पाइएन ।
- स्थानीय सरकार संचालन ऐन, २०७४ को दफा ७५ बमोजिम एक आर्थिक वर्षमा खर्च हुन नसकी बाँकी रहेको रकम आर्थिक वर्षको अन्तमा स्थानीय तहको संचित कोषमा ट्रान्सफर गर्नु पर्नेमा आर्थिक वर्ष समाप्त भए पश्चात् चालु खर्च खातामा रू. ३१३९२४.३२ पुँजीगत खर्च खाताबाट रू. ७७६३४३६.०० समेत गरी जम्मा रू.८०७७३६०.३२ मिति २०७७।६।३० मा मूल संचित कोषमा ट्रान्सफर गरेको छ ।
- पालिकाले कार्यक्रमगत तथा योजनागत खाता राखेको पाइएन । साथै पालिकाबाट यस वर्ष संचालित कार्यक्रम तथा योजनाको कार्यान्यवयन र सेवा प्रवाह समेतको वार्षिक कार्यक्रम अनुसारको प्रगति प्रतिवेदन तयार गरेको पाइएन।
- कार्यालयको स्रेस्ता र बैंकबीचको हिसाब फरक परे वा नपरेको सम्बन्धमा बैंक हिसाब मिलान विवरण तयार नगरेको कारण हिसाब मिलान भए नभएको सम्बन्धमा यकीन गर्न सकिएन ।
- अन्तर सरकारी वित्त व्यवस्थापन ऐन, २०७४ को दफा १७ बमोजिम मध्यकालीन खर्च संरचना तयार गर्नुपर्नेमा पालिकाले सो बमोजिमको मध्यकालीन खर्चको संरचना तयार गरेको पाइएन ।
- स्थानीय सरकार संचालन ऐन, २०७४ को दफा ६५, ६६ र ६७ मा क्रमशः स्थानीय राजस्व परामर्श समिति, स्रोत अनुमान र बजेट सीमा निर्धारण समिति र बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा समिति गठन गर्नुपर्ने व्यवस्था रहेकोमा पालिकाले उक्त समितिहरू गठन गरेको पाइएन ।
- विषयगत क्षेत्रमा संचालन हुने कार्यक्रममा बैठक भत्ता, भ्रमण भत्ता, तालिम, गोष्ठीतर्फ बढी केन्द्रीत भई वितणमुखी रहेको पाइयो।

	• पालिकाले जिन्सी सामानको एकीकृत विवरण तथा सहायक जिन्सी खाता अध्यावधिक नगरी वडा कार्यालय तथा विभिन्न संघ संस्थालाई वितरण गरेको पाइयो • वडा कार्यालयमा रहेका जिन्सी सामान अभिलेख पालिकाको मूल जिन्सी खातामा अध्यावधिक गरेको पाइएन । • साना तथा ठूला सबै निर्माण कार्यको नापी किताब कम्प्यूटरबाट तयार गरिएको लुजशिटमा भरी भुक्तानीको लेखासाथ राख्ने गरेको छ । कतिपय निर्माण कार्यलाई थप निरन्तरता दिन वा अन्य कारणले पछि पनि पुनरावलोकन गर्न पर्ने भएकोले आवश्यक परेको समयमा उपलब्ध हुन सक्ने गरी संस्थागत स्मृतिको लागि डिजिटाइज गरी वा अन्य तवरले सुरक्षित राख्न आवश्यक देखिन्छ । • कतिपय सडक तथा कुलो निर्माण तथा मर्मतमा सो स्थानको चेनेज नं. उल्लेख गर्ने नगरेबाट एकै कार्यको लागि दोहोरो भुक्तानी हुन सक्ने र निर्माणस्थलको अनुगमन निरीक्षणमा द्विविधा हुने भएकोले जुनसुकै समयमा पनि निर्माणस्थलको पहिचान हुने गरी चेनेज लगायतका संकेतहरूलाई अनिवार्य गर्नुपर्दछ । • जुनसुकै निर्माणकार्य, मालसामान, परामर्श सेवा वा अन्य सेवा खरिदको लागि लागत अनुमान तयार गर्नुपर्ने व्यवस्था रहेकोमा कार्यालयले निर्माण तथा सेवा सम्बन्धी कार्यको लागत अनुमान तयार गरेको भए तापनि लागत अनुमान वेगर फर्निचर, कार्यालय सामान, कम्प्यूटर आदि खरिद गरेको देखिन्छ । • जिन्सी निरीक्षण प्रतिवेदनमा उल्लेख भए अनुसार विभिन्न मालसामान मर्मत तथा लिलाम गर्नु पर्नेमा गरेको पाइएन । • मूल्य अभिवृद्धि कर नियमावली, २०५३ को नियम ६(क) अनुसार ठेक्का सम्झौता र कर भुक्तानीको जानकारी सम्बन्धित आन्तरिक राजस्व कार्यालयलाई नदीई आर्थिक वर्षको अन्तमा मात्र दिइएको तथा इ-टिडिएस नगरेको । • कार्यालयले उद्देश्य प्राप्तिमा आइपर्ने सम्भावित जोखिमहरू पहिचान गरी निराकरणको प्रयास गरेको अभिलेख नराखेको । • कुनै रकम भुक्तानी दिँदा रित पुगे वा नपुगेको जाँच गरी रसिद बील भर्पाइहरूमा सिलसिलेवार नम्वर राखी कार्यालय प्रमुखले तोकेको कर्मचारीले भुक्तानी भएको जनाउने छाप समेत लगाई दस्तखत गरी प्रमाणित गर्नुपर्नेमा सो अनुसार गरेको पाइएन । • सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम ७ र ८ खरिद अनुसार गुरुयोजना र वार्षिक खरिद योजना तयार गर्नुपर्नेमा तयार गरेको पाइएन। • स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा १३ वमोजिम आर्थिक वर्ष शुरु हुनुभन्दा पन्ध्र दिन अगावै पालिकाले आफ्नो क्षेत्रभित्रको निर्माण सामग्री मूल्य, ज्याला, भाडा तथा अन्य महशुलको स्थानीय न्यूनतम दररेट तोक्नु पर्नेमा तोकेको पाइएन। • स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ७४(२) अनुसार सार्वजनिक खरिद नियमावली बनाई लागु गर्न सक्ने व्यवस्था भएकोमा वनाएको पाइएन । • सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम ९७ अनुसार यस वर्ष कार्यसम्पन्न भएका आयोजना तथा कार्यक्रमहरू उपभोक्ता समितिलाई हस्तान्तरण गर्नुपर्नेमा गरेको पाइएन । • संस्था दर्ता ऐन, २०३४ को दफा ३ अनुसार पालिकाबाट संचालन भएका विभिन्न योजना निर्माण गर्न गठन गरेका उपभोक्ता समिति उक्त ऐनको व्यवस्था अनुसार मान्यता प्राप्त हुने	

	गरी दर्ता गरेको पाइएन । • सञ्चालित योजनाको सूचना पाटीमा आय–व्यय, अपेक्षित र वास्तविक लाभका साथै उपभोक्ताको योगदान र कार्यसम्पादन लगायतका विषयमा स्पष्ट गरी सरोकारवाला सहितको सार्वजनिक सुनुवाई र सार्वजनिक परीक्षणलाई अनिवार्य गर्नु गराउनु पर्नेमा अधिकांशतः पालना भएको पाइएन। • स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ११ मा गाउँपालिका क्षेत्रमा स्थल, जल, वायू तथा ध्वनी प्रदुषण नियन्त्रण गरी वातावरण संरक्षण गर्ने कार्यमा सहयोग गर्ने गराउने कर्तव्य तोकेको छ । गाउँपालिकाले यो वर्ष वातावरण संरक्षणको एकीकृत दीर्घकालीन योजना तयार गरेको छैन । सरसफाईको काममा गाउँक्षेत्रको सडक सफाइ, फोहोर संकलन गरी ढुवानी केन्द्रमा जम्मा गर्ने, जस्ता वातावरण सुधारको कुनै कार्यक्रम तथा बजेट नराख्ने कार्यले स्वच्छ तथा सफा गाउँ वनाउन तर्फ ध्यान पुगेको देखिएन । अत गाउँ सरसफाई तथा वातावरण संरक्षणका कार्यक्रमहरू समेत संचालन गर्नुपर्दछ । • पालिकाको विकास निर्माण व्यवस्थापन तथा सेवा प्रवाहका लागि आवश्यक प्राविधिक तथा प्रशासनिक कर्मचारीको ३६ जनाको दरबन्दी रहेकोमा पुरै पदपूर्ति भएको पाइयो । • सुशासन (व्यवस्थापन तथा सञ्चालन) नियमावली, २०६५ को नियम १४ अनुसार नागरिक वडापत्रमा उल्लेखित सेवाहरूको कार्यान्वयन स्थिति अनुगमन गर्न अनुगमन संयन्त्र तय गरेको पाइएन । • निजामती सेवा ऐन, २०४९ वमोजिम कार्य विवरण वनाई लागु गरेको पाइएन । • मन्त्रालयको मिति २०७३।१२।२५ को आर्थिक कारोबार तथा खाता सञ्चालन सम्बन्धमा थप स्पष्ट पारिएको परिपत्रको दफा १७ बमोजिम यस पालिका तथा पालिकामा समाहित भएका साविकका गाउँ विकास समिति तथा नगरपालिकाको नाममा रहेको पेश्की तथा बेरुजु अभिलेख समायोजन भएको पालिकामा कायम गरी नियमानुसार पेश्की फछ्र्यौट तथा बेरुजु सम्परीक्षण कार्य गर्नुपर्नेमा यस पालिकामा समाहित भएका साबिकका विषयगत कार्यालयको बेरुजू लगत तथा सम्परीक्षणको अभिलेख पालिकाले एकीन गरी अध्यावधिक नगरेकोले पालिकाले उक्त व्यवस्थाको कार्यान्वयन गर्नुपर्दछ । तसर्थ पालिकाले आन्तरिक नियन्त्रण प्रणालीलाई तोकिए बमोजिम प्रभावकारी र विश्वशनीय बनाइ सेवा प्रवाह सुदृढ बनाउने तर्फ ध्यान दिनुपर्ने देखिन्छ ।	
४	**सम्पत्ति हस्तान्तरण :** स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ९७, ९८ र १०४ अनुसार विषयगत कार्यालयको चल अचल सम्पत्ति, दायित्व तथा अभिलेख उक्त कार्यालयहरू समाहित भएका पालिकामा स्वतः हस्तान्तरण हुने व्यवस्था छ । यसरी हस्तान्तरण हुने सम्पूर्ण सम्पत्तिको अभिलेख तथा जिन्सी लगत खाता २०७५ असार मसान्त भित्र स्थानीय तहले तयार गरी प्रतिवेदन तयार गर्नुपर्ने व्यवस्था गरेकोमा यस पालिकाले सम्पत्तिको अभिलेख तथा जिन्सी लगत तयार नगरेको, कम्प्युटर, ल्यापटप, प्रिन्टर, मोबाईल फोन सेट र अन्य फर्निचर जस्ता मूल्यवान सामानहरू जिम्मेवारी सारेको पाइएन । यसरी जिन्सी मालसामानको आम्दानी नजनाउँदा जिन्सी मालसामानहरू हराउने र हिनामिना हुन सक्ने हुँदा खरिद गरिएका मालसामानहरूको प्रकृति अनुसार सम्बन्धित जिन्सी खातामा आम्दानी जनाई जिन्सी खाता अद्याबधिक गर्नुपर्दछ ।	

	बजेट तथा कार्यक्रम	
५	**बजेट पेश, पारित र अख्तियारीः** स्थानीय सरकार संचालन ऐन, २०७४ को दफा ७१ म स्थानीय तहले आगामी आर्थिक वर्षको राजस्व र व्ययको अनुमान कार्यपालिकाबाट स्वीकृत गराई असार १० गते भित्र पेश गर्ने र यसरी पेश भएको बजेट छलफल गरी असार मसान्तभित्र सभाबाट पारित गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । सोही ऐनको दफा ७३ मा सभाबाट बजेट स्वीकृत भएको ७ दिनभित्र स्थानीय तहका प्रमुखले प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतलाई बजेट खर्च गर्ने अख्तियारी प्रदान गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । यस स्थानीय तहमा उपप्रमुख श्री पिमा कुमारी खड्काले मिति २०७६।३।९ गते रू. ३६ करोड ४८ लाख २३ हजारको बजेट सभा समक्ष पेश गरेकोमा २०७६।३।२५ गते पारित भएको छ ।यसैगरी स्थानीय तहका प्रमुखले २०७६।४।७ मा प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतलाई बजेट खर्च गर्ने अख्तियारी प्रदान गरेको देखिन्छ ।	
६	**बजेट सीमा निर्धारण समिति :** स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ६६(१) बमोजिम पालिकामा प्राप्त हुने आन्तरिक आय, राजस्व बाँडफाँडबाट प्राप्त हुने रकम, अनुदान, ऋण र अन्य आयको प्रक्षेपण तथा सोको सन्तुलित वितरणको खाका र बजेट सीमा निर्धारण गर्न ७ सदस्यीय स्रोत अनुमान तथा बजेट सीमा निर्धारण समिति गठनको व्यवस्था छ । उक्त समितिले आयको प्रक्षेपण, साधनको सन्तुलित वितरणको खाका, बजेटको कूल सीमा, बजेटको क्षेत्रगत सीमा निर्धारण, बजेट तथा कार्यक्रमको प्रथमिकीकरण, विषयक्षेत्रगत बजेट तर्जुमा मार्गदर्शन तय गर्नुपर्ने जस्ता कार्यहरू फागुन महिनाभित्र सम्पन्न गरी सक्नुपर्ने र बजेट प्रक्षेपण गर्दा बजेट वर्षपछिको थप दुई वर्षको समेत प्रक्षेपण तयार गर्नुका साथै तयार भएको आगामी आर्थिक वर्षको बजेट सीमा प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतले चैत १५ गतेभित्र पालिकाका विषयगत शाखा तथा वडा समितिलाई उपलब्ध गराउनुपर्ने कानूनी व्यवस्था रहेकोमा पालिकाले समितिको गठन गरेको छैन । ऐनमा व्यवस्था भएअनुसार बजेट सीमालगायत क्षेत्रगत विषय समेटी बजेट प्रक्षेपण सम्बन्धी नियम तथा कार्यविधि तर्जुमा एवं सोको पालनामा सम्बन्धित पदाधिकारीको ध्यान जानुपर्दछ ।	
७	**बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा :** स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ६७(१) मा ४ सदस्यीय बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा समिति गठन गरी आगामी वर्षको नीति तथा कार्यक्रम, बजेट तथा कार्यक्रम, कार्यक्रमको प्राथमिकीकरण, विषय क्षेत्रगत कार्यक्रम, योजना तथा कार्यक्रममा दोहोरोपना हुन नदीई आपसी तादाम्यता तथा परिपूरकता कायम गर्नुपर्ने ब्यवस्था अनुसार समिति गठन गरेको भएता पनि आगामी आर्थिक वर्षको नीति तथा कार्यक्रम, कार्यक्रमको प्राथमिकीकरण, कार्यक्रमबीच परिपूरकता कायम गरेको समेत नदेखिएकाले बजेट तर्जुमा गर्दा ऐनमा भएको ब्यवस्थाको परिपालनामा ध्यान दिनुपर्दछ ।	
८	**नीति तथा मार्गदर्शनः** गाउँपालिकाको आ.व. २०७६।०७७ को नीति तथा मार्गदर्शन २०७६ असार ८ गते गाँउसभामा प्रस्तुत गरिएकोमा उक्त नीति तथा मार्गदर्शनमा प्रस्तुत भएका विषयवस्तुहरू मध्ये कतिपय व्यहोराहरू यस आर्थिक वर्षमा कार्यान्वयन गरेको पाइएन । गाउँसभामा प्रस्तुत नीति तथा मार्ग दर्शनमा उल्लेखित व्यहोराहरूको कार्यान्वयनको लागि गाँउपालिकाले आवश्यक पहल गर्नु पर्ने देखिन्छ । नीति तथा मार्गदर्शनमा उल्लेख भएका व्यहोराहरू कार्यान्वयन नभएका उदाहरण देहाय अनुसार छन्: • सञ्चालनमा रहेका भौतिक योजनाहरूको निरन्तर सञ्चालनको लागि मर्मत सम्भार कोषको स्थापना गरिने • दंगीशरण गाउँपालिकाका सबै वस्तीलाई समेट्ने गरी चक्रपथ निर्माणको सम्भायता अध्ययन गरी प्रदेश तथा संघीय सरकारको सहयोगमा कार्य प्रारम्भ गर्ने	

- कृषि पेशमा हुने जोखिम न्यूनीकरणको लागि कृषि बीमा कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने,
- पर्यटकीय क्षेत्रहरूको पहिचान झल्कने र अवस्थिति स्पष्ट देखिने गरी सार्वजनिक स्थानहरूमा नक्सा सहितका होडिङ बोर्डहरू राख्ने
- एक वडा एक पोखरी अभियान सञ्चालन गरी जलाधार संरक्षणको कार्यलाई प्राथमिकता दिने,
- कर्मचारीहरूको क्षमता विकासको लागि आवश्यक विभिन्न तालिम तथा अभिमुखीकरण कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्ने ।

नीति तथा मार्ग दर्शनको कार्यान्वयन हुनु पर्दछ ।

९ **योजनाहरू कार्यान्वयन नभएकोः** स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ७१ मा आगामी आर्थिक वर्षको राजस्व र व्यय (बजेट) को अनुमान कार्यपालिकाबाट स्वीकृत गराई असार दस गतेभित्र सभामा पेश गर्नुपर्ने र सभाले कार्यपालिकाबाट पेश गरेको बजेट माथि छलफल गरी असार मसान्तभित्र पारित गरिसक्नुपर्ने व्यवस्था छ । पालिकाले आर्थिक वर्ष २०७६।७७ को लागि रू. ३६ करोड ४८ लाखको बजेट पारित गरेको छ । बजेटमा समावेश भएका कुल ६५८ वटा कार्यक्रमहरू मध्ये यस वर्ष २२१ वटा कार्यक्रमहरू कार्यान्वयन गरेको पाइएन । कार्यान्वयन नभएका रू. १० लाख भन्दा माथिका योजनाहरू देहाय अनुसार छन् ।

सि.नं.	कार्यक्रम आयोजना क्रियाकलापको नाम	खर्च शीर्षक	विनियोजन (रू. हजारमा)
१	आवि बाँकी बेटारपुर पर्खाल निर्माण योजना	३११५९	१७००
२	जिसस अनुदान तर्फ	२२५२२	३००००
३	तराई मधेश समृद्धि कार्यक्रमा योजनाहरू	२२५२२	१००००
४	प्रदेश समपूरक अनुदानका योजनाहरू	३११५१	१५०००
५	भैपरी आउने पूँजीगत	३१५११	८९७५
६	रावतगाउँ कोटिया गड्तीमा कल्भर्ट निर्माण योजना	३११५१	१०००
७	समपुरक कोष	३११५१	२९०००
८	बहुउद्देश्यीय सभा हल निर्माण योजना	३१११२	६०००
९	बाखा पकेट क्षेत्र विकास कार्यक्रम	२२५२२	१५००
१०	विद्यालयमा शैक्षिक गुणस्तर सुदृढीकरण एवम् कार्यसम्पादनमा आधारित प्रोत्साहन अनुदान	२२५२२	१२५८
	जम्मा		१०४४३३

कार्यालयको भनाइः कोभिड १९ महामारीको कारण उपरोक्त योजनाहरू कार्यान्वयन गर्न नसकिएको कार्यालयको भनाइ रहेको छ ।

१० **गत वर्षको दायित्वः** २—२०७६।६।१५ आर्थिक कार्यविधि नियमावली, २०६४ को नियम ४०(७) बमोजिम चालु वर्षको बजेटले नखाम्ने गरी खर्च गर्न नहुने र खर्च भएको अवस्थामा कार्यालय प्रमुख र सम्बन्धित कोष तथा लेखा नियन्त्रक कार्यालयबाट साउन १५ गतेभित्र भुक्तानी बाँकीको विवरण प्रमाणित गरी राख्नुपर्ने व्यवस्था छ । स्थानीय तहले २०७५।७६ मा वडा नं. २ सडक मर्मत येजना, उपभोक्ता समिति र फर्महरूलाई रू. २८४२४०।- भुक्तानी दिन बाँकी रहेको विवरण राखी कार्यालय प्रमुखबाट प्रमाणित गराएको आधारमा यो वर्ष (२०७६।७७) को बजेटमा गत वर्षको भुक्तानीको लागि बजेट व्यबस्था नगरेको अबस्थामा समेत उक्त रकम भुक्तानी गरेको पाइयो । वार्षिक बजेटले नखाम्ने गरी योजना एवं कार्यक्रमको लागि सम्झौता गरेको कारण उक्त रकम भुक्तानी दिन बाँकी रहेको देखिएकोले वार्षिक बजेटले बहुबर्षीय कार्यक्रम स्वीकृत गरेको अबस्थामा बाहेक यस प्रकारको दायित्व सिर्जना हुने गरी खर्च नगर्ने व्यबस्था मिलाउनु पर्दछ ।

११ **चौमासिक पूँजीगत खर्चः** आर्थिक कार्यविधि नियमावली, २०६४ को नियम २३ बमोजिम स्वीकृत भएको कार्यक्रममा नियम २५ बमोजिम चौमासिक प्रगति विवरण वनाई पेश गर्नुपर्ने र चौमासिक कार्यलक्ष्य तथा कार्यक्रम बमोजिम कार्यसम्पादन सम्पन्न गरी कार्यक्रम कार्यान्वयन गर्नुपर्ने व्यवस्था

छ। कार्यालयले उपलव्ध गराएको विवरण अनुसार चौमासिक खर्चको स्थिति देहाय बमोजिम छ । वर्षान्तमा हतारमा काम गराउँदा कामको गुणस्तरमा असर पर्ने देखिएकोले नियममा भएको व्यवस्था अनुरुप आषाढमा खर्च गर्ने परिपाटीमा नियन्त्रण गर्नुपर्दछ ।

बजेट उपशीर्षक	कुल खर्च	चौमासिक खर्च			
		प्रथम चौमासिक	दोस्रो चौमासिक	तेस्रो चौमासिक	आषाढ महिना
चालु खर्चतर्फ	१८३२९८५४४.६०	२७३७२९६१.४०	५३५७१४८०.५०	१०४८९११०२.६८	५८२५७३६७.३८
पूँजीगत खर्चतर्फ	५०६२६७५१.००	३०००००.००	११४९०७३.००	५१३५७६७८.००	४४१८१५०७.००
जम्मा	२३३९२५२९५.६	२७६७२९६१.४०	५४७२०५५३.५०	१५६२४८७८०.६८	१०२४३८८७४.३८
प्रतिशत		११.८३	२३.३९	६६.७९	४३.७९

पालिकाले उपलब्ध गराएको विवरणअनुसार वार्षिक रू. २३ करोड ३९ लाख २५ हजार निकासा भएकोमा प्रथम चौमासिकमा रू.२ करोड ७६ लाख ७३ हजार अर्थात ११.८३ प्रतिशत, दोश्रो चौमासिकमा रू. ५ करोड ४७ लाख २१ हजार अर्थात २३.३९ प्रतिशत र तेस्रो चौमासिकमा रू.१५ करोड ६२ लाख ४९ हजार अर्थात ६६.७९ प्रतिशत खर्च गरेको देखिएको छ। यसरी नै आषाढ महिनामा मात्र रू.१० करोड २४ लाख ३९ हजार अर्थात ४३.७९ प्रतिशत खर्च देखिनुले आषाढमा आएर खर्चको चाप बढेको देखिएकाले सन्तुलित खर्च ब्यवस्थापन भएको देखिएन । स्वीकृत कार्यक्रम अनुसार चौमासिक रुपमा सन्तुलित खर्च हुने गरी कार्यक्रम कार्यान्वयन गरिनुपर्दछ ।

१२ **क्षेत्रगत बजेट र खर्चको स्थितिः** स्थानीय तहको एकीकृत, समानुपातिक र दिगो विकासका क्षेत्रगत रुपमा समानुपातिक बजेट विनियोजन गरी खर्च गर्नुपर्ने हुन्छ । यस पालिकाको २०७६।७७ को क्षेत्रगत बजेट र खर्चको स्थिति देहायअनुसार रहेको देखिन्छ ।

मुख्य क्षेत्र	वा र्षक बजेट	खर्च रकम	कुल खर्च मध्ये प्रतिशत
आर्थिक विकास	३४०२८०००.००	१९०७०५४९.००	७.९९
सामाजिक क्षेत्र	१५८९६९०००.००	१२७०२३५१०.८५	५३.२३
पूर्वाधार विकास क्षेत्र	१५७१५००००.००	३५५९०५२७.००	१४.९१
वातावरण तथा विपद्व्यवस्थापन	-	-	
संस्थागत विकास र सेवा प्रवाह	-	-	
सुशासन तथा अन्तर सम्बन्धित क्षेत्र	९९०९०००.००	६८१८५७९.००	२.८६
कार्यसञ्चालन तथा प्रशासनिक खर्च	७८२७३०००.००	५०१३९१२९.७३	२१.०१
जम्मा	**४३८३२९०००.००**	**२३८६४२२९५.५८**	

उपरोक्त विवरण अनुसार सभाले विनियोजन गरेको बजेट मध्ये सामाजिक क्षेत्रमा सबैभन्दा बढी ५३.२३ प्रतिशत र सबै भन्दा कम सुशासन तथा अन्तर सम्बन्धित क्षेत्रमा २.८६ प्रतिशत बजेट विनियोजन गरेको छ ।

१३ **खर्च बिश्लेषणः** पालिकाले यसवर्ष कुल आन्तिरक आयबाट रू. ४४७७९२३.०८ गत वर्षको मौज्दात रू. ३५३४६४९४.७५ राजस्व बाँडफाँडबाट रू. ४८१८४६९७.७१ र अन्तर सरकारी अख्तियारीबाट रू. २६३२८१०००.०० समेत रू. ३५१२९०११५.५४ आम्दानी भएकोमा चालु तर्फ रू.१८३२९८५४४.६० र पूँजीगत तर्फ रू. ५०६२६७५१.०० र समेत रू. २३३९२५२९५.६० खर्च भएको छ । खर्च मध्ये आन्तरिक आयको मात्र हिस्सा १.९१ प्रतिशत रहेको छ । यस वर्ष पदाधिकारी सुबिधामा रू. ७३७१५००।—खर्च भएको छ जुन आन्तरिक आयको १६४.६२ प्रतिशत रहेको छ । पालिकालाई प्राप्त भएको सबै अनुदान र राजस्व बाँडफाँडको

रकमबाट ७८.३६ प्रतिशत चालु र २१.६४ प्रतिशतमात्र पूँजीगत निर्माणमा खर्च भएको देखिन्छ । यसबाट पालिकाले विकास निर्माण कार्यक्रम संचालनमा न्यून खर्च गरी प्रशासनिक कार्यमा बढि खर्च गरेको देखिन्छ । प्रशासनिक खर्च नियन्त्रण गर्दै प्राप्त अनुदान र राजस्व बाँडफाँडको रकम अधिकरुपमा विकास निर्माणमा परिचालन गरिनुपर्दछ ।

१४ **लक्ष्य प्रगति :** कार्यालयले चौमासिक र वार्षिक स्तरक प्रगति विवरण बनाई पेश गर्नुपर्नेमा कार्यालयले सञ्चालन गरेका स्थानीय स्तर, जिल्ला तथा केन्द्रीय स्तरका योजनाको नियम बमोजिमको ढाँचामा चौमासिक प्रगति विवरण तयार गरेको देखिएन । बजेट खर्च गर्ने तथा खर्चको तोकिएको ढाँचामा वार्षिक प्रगति तयार नगर्ने पदाधिकारीलाई जिम्मेवार बनाउनु पर्दछ ।

कार्यक्रम/योजना	कुल कार्यक्रम	वार्षिक प्रगति स्थिति			
		शून्य प्रगति	२५%सम्म प्रगति	५०% सम्म प्रगति	७५% सम्म प्रगति
कार्यक्रम संख्या	६५८	२२१	९	१९	२७

१५ **ठेक्का व्यवस्थापनः** आर्थिक कार्यविधि नियमावली, २०६४ को नियम २०(३) अनुसार लागत अनुमान तयार गर्ने, ठेक्का सम्झौता गर्ने कार्य प्रथम चौमासिक भित्र गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । कार्यालयको यो वर्ष वोलपत्र तथा सिलवन्दी दरभाउ पत्रको माध्यमबाट १७ वटा ठेक्का सम्झौता गरेकोमा दोस्रो चौमासिकमा २ वटा र तेस्रो चौमासिकमा १५ वटा ठेक्का सम्झौता गरेको छ । नियमावलीले गरेको व्यवस्था वमोजिम तोकिएको समयावधी भित्र ठेक्का वन्दोवस्त नगरी अन्तिम चौमासिकमा मात्र ८८.२० प्रतिशत ठेक्का सम्झौता गरी प्रगति शतप्रतिशत देखाउने गरेको छ । स्वीकृत कार्यक्रम अनुसार सम्पूर्ण कार्य गर्नु पर्नेमा सो वमोजिम गरेको पाइएन । नियमको पालना हुनु पर्दछ ।

१६ **ठेक्काको विवरण**- निर्माण कार्यको विस्तृत अभिलेखांकनका लागि प्रयोग गरिने ठेक्का सम्बन्धी गोश्वरा लगत (म.ले.प.फा.नं. ५०७) अभिलेख राखिएमा कुल गर्नुपर्ने, हालसम्म भएको कामको परिमाण र मूल्य सजिलै जानकारी हुने, कार्य सम्पादन जमानत, पेश्की लिन पेश गरेको बैंक ग्यारेण्टीको अवस्था, काम सम्पन्न गर्नुपर्ने मिति, भेरिएसन आदिको जानकारी हुने हुन्छ । कार्यालयले उक्त प्रयोजनका लागि अभिलेख राखेको देखिएन । अतः स्वीकृत ढाँचा अनुसार सबै विवरण खुल्ने गरी अद्यावधिक बनाई राख्नुपर्दछ ।

१७ **खरिद कार्यमा प्रतिस्पर्धाको स्थितिः** सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ को दफा ६९(१) तथा नियमावली, २०६४ को नियम १४६(२) मा बोलपत्रमा पर्याप्त प्रतिस्पर्धा गराउन विद्युतीय सञ्चार माध्यम (e-Bidding) बाट बोलपत्र आह्वान गर्न सकिने व्यवस्था रहेकोछ ।साथै सोही ऐनको दफा २६(६) बमोजिम कुनै बोलपत्रदाताले आपसमा मिलेमतो गरी बोलपत्र दाखिला गरेको हुन सक्ने सम्भावना तर्फ समेत मध्यनजर गर्दै मिलेमतो भएको पुष्टि भएमा रद्द हुने ऐनको प्रावधान रहेको छ ।कार्यालयले यस वर्ष १३ वटा निर्माण तथा खरिद कार्य ठेक्का मार्फत गरेको छ । उक्त मध्ये १ ठेक्कामा ०.६६ प्रतिशत घटी र ६ ठेक्कामा ३० प्रतिशत भन्दा घटीमा ठेक्का प्रतिस्पर्धा भएको देखिन्छ । कार्यालयले ठेक्का व्यवस्थापन गरेको कामको विवरण तथा प्रतिस्पर्धाको अवस्था देहाय अनुसार छन् ।

क्र. सं.	कार्यक्रमको नाम	ठेक्का नंबर	बोलपत्र बिक्री संख्या	बोलपत्र दाखिला संख्या	लागत अनुमान	स्वीकृत रकम	घटी प्रतिशत
१	बहुउद्देश्यीय सभा हल निर्माण	DRM/NCB/2076/077-04	११	११	११२६३	७४३९	३३.९५
२	आ.वि.बुटनिया भवन निर्माण पहिलो तला	DRM/NCB/2076/077-05	४	४	४९१३	३५९७	२६.७९
३	शित भण्डार निर्माण योजना	DRM/NCB/2076/077-06	५	५	११६१४	९४२६	१८.८४

४	जस्ता पाता खरिद योजना	DRM/NCB/2076/077-07	५	५	८६१७	७८१६	९.३०
५	चितानपुर लिफ्ट सिंचाई योजना	DRM/NCB/2076/077-09	४	४	४२८३	३२९७	२३.०४
६	रावतगाँउ कोटियागञ्जी कल्भर्ट निर्माण योजना	DRM/NCB/2076/077-11	३	३	११५६	११४९	०.६६
७	आ.वि बुटनिया भवन निर्माण दोस्रो तला	DRM/NCB/2076/077-12	४	४	३८७५	२६५४	३१.५१
८	दमारगाउँ गोल्टाकुरी सडक निर्माण योजना	DRM/NCB/2076/077-13	१२	१२	८४७३	५३९६	३६.३२
९	हेकुली चोक चिरेगार सडक निर्माण योजना	DRM/NCB/2076/077-14	१२	१२	८४८६	५८०७	३१.५७
१०	हेकुली चोक मौली सडक निर्माण योजना	DRM/NCB/2076/077-15	१४	१४	८४८६	५४८७	३५.३५
११	डाँडाँगाउँ हेकुली सडक निर्माण योजना	DRM/NCB/2076/077-16	१५	१५	८४८९	५७८६	३१.८४
१२	बागर चोक देखि दामोदर चोक सडक निर्माण योजना	DRM/NCB/2076/077-17	११	११	८४९४	६१३५	२७.७८
१३	एच.डी.पी. पाइप खरिद योजना	DRM/NCB/2076/077-18	३	३	१७१६	१५३४	१०.६३

संगठन तथा कर्मचारी ब्यवस्थापन

१८ **प्रशासकीय संगठन र कर्मचारी व्यवस्थापन**- स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ८३ बमोजिम स्थानीय तहको कार्यबोझ, राजस्व क्षमता, खर्चको आकार र स्थानीय आवश्यकता समेतलाई ध्यानमा राखी कर्मचारी समायोजन भएपछि मात्र संगठन तथा व्यवस्थापन सर्वेक्षणका आधारमा स्थानीय तहमा संगठन संरचना कायम हुने व्यवस्था छ । पालिकामा प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत सहित ३६ जना दरबन्दी स्वीकृत रहेकोमा समायोजन भई आएका १८ जना, स्थानीय निकायमा कार्यरत ५ जना र लोक सेवा आयोगद्वारा स्थानीय तहमा पदपूर्ति भई आएका १३ गरी पूरै दरबन्दी पदपूर्ति भएको देखिन्छ ।

१९ **कल्याण कोषः** स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ९१ बमोजिम स्थानीय तहले स्थानीय सेवाका आफ्नो दरबन्दीमा कार्यरत प्रत्येक कर्मचारीले खाईपाई आएको मासिक तलबबाट १० प्रतिशत रकम कट्टा गरी सो रकम बराबरले हुन आउने रकम थप गरी कल्याण कोषमा जम्मा गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । ऐनको व्यवस्था बमोजिम योगदानमा आधारित अवकास सुविधा सम्बन्धी कानून तर्जुमा गरी लागू गर्न आवश्यक देखिन्छ ।

२० **स्थानीय तथ्याङ्क, अभिलेख तथा स्रोत नक्साङ्कन :** स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ११ बमोजिम स्थानीयतहले आफ्नो क्षेत्रभित्रको आधारभूत तथ्याङ्क संकलन, अभिलेख र सोको ब्यवस्थापन गर्नुपर्ने तथा आफ्नो क्षेत्रभित्रको शैक्षिक, भौगोलिक अवस्था, प्राकृतिक श्रोत अन्तर्गत खानी, जंगल तथा अन्य श्रोत, पूर्वाधार अन्तर्गत सडक, पुल, खानेपानी लगायतको अभिलेख तथा श्रोत नक्साङ्कनसहितको पालिकाको प्रोफाइल तयार गर्नुपर्ने ब्यवस्था छ । पालिकाले स्थानीय तथ्याङ्क सम्बन्धी नीति, कानून र सोको मापदण्ड बनाएको तथा स्रोत नक्साङ्कन गरेको देखिएन । स्थानीय तहका हरेक प्राथमिकीकरणका क्रियाकलाप सञ्चालनमा तथ्याङ्कले महत्वपूर्ण भूमिका खेल्ने हुँदा सोको संकलन र अभिलेख राख्ने कार्यमा पहल हुनु आवश्यक छ । तथ्याङ्कवेगर प्राथमिकतामा राखिएका योजना, बजेट, प्रक्रिया र कार्यान्वयनले उचित सार्थकता नपाउने हुँदा यस तर्फ पालिकाले अभिलेख ब्यवस्थापनमा ध्यान दिनुपर्दछ ।

२१ **सेवाप्रवाहको स्थिति :** स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा १०२ अनुसार स्थानीय तहले आफ्नो अधिकारक्षेत्र भित्रका विषयमा ऐन बनाउन तथा सोको अधिनमा रही आवश्यकता अनुसार नियम, निर्देशिका, कार्यविधि र मापदण्ड बनाई कार्यान्वयनमा ल्याउन सक्ने ब्यवस्था अनुसार ३ वटा

ऐन, २ वटा नियमावली र ५ वटा कार्यविधि स्वीकृत गरी कार्यान्वयनमा ल्याएको छ । यस वर्ष पालिकाबाट निम्नअनुसार सेवाप्रवाह गरेको विवरण प्राप्तभएको छ :

विवरण	**जम्मा**
स्वीकृत घरनक्सा दर्ता पास	-
पञ्जीकरणतर्फ	
जन्मदर्ता	५४९
मृत्युदर्ता	१४१
बसाईसराई दर्ता -आएको र गएको	४३
विवाह दर्ता	१९९
सम्बन्धविच्छेद दर्ता	-
पूर्वाधार विकास सडक निर्माण	
कालोपत्रे सडक निर्माण	-
कालोपत्रे सडक मर्मत	-
ग्राभेल सडक निर्माण	११ किमि
ग्राभेल सडक मर्मत	-

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन,२०७४ अनुसार पालिकाबाट प्रदान गरिने सेवाप्रवाहमध्ये पञ्जीकरण बाहेकका अन्य सेवा सञ्चालनमा सन्तोष जनक देखिएन ।

२२ **योजना छनोट र कार्यान्वयन:** स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा २४ बमोजिम स्थानीय तहले योजना बनाउँदा सहभागितमूलक, उत्पादनमूलक र प्रतिफल प्राप्त हुने प्रकृतिका योजना छनौट गरी प्राथामिकीकरण गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । सभाबाट स्वीकृत वार्षिक गाउँ विकास योजना २०७६/७७ को अध्ययन गर्दा पालिकाले स्वीकृत गरी सञ्चालन गरेको अधिकांश योजना न्यून बजेट भएका र लागत प्रभावी हुने किसिमले संचालन गरेको पाइएन । पालिकाले यस वर्ष संचालन गरेका योजना देहाय अनुसार छन् ।

रू. १ लाख सम्म	रू. १ लाख देखि २ लाखसम्म	रू. २ लाखदेखि ५ लाखसम्मका	रू. ५लाख देखि १० लाखसम्मका	रू. १० लाखभन्दा बढीको	जम्मा
८२	५६	५७	८	२९	२३२

उपरोक्त विवरण अनुसार पालिकाले यस जम्मा २३२ वटा योजना संचालन गरेकोमा रू.१ लाख भन्दा मुनिका मात्र ८२ वटा योजनाहरू रहेका छन् । त्यसैले साना रकमका धेरै योजनाहरू संचालन गर्दा कार्यालयको जनशक्ति वर्षै भरी योजना व्यवस्थापनमा खटिनु पर्ने, संचालित योजनाबाट चालु प्रकृत्तिका कार्यमा बढी खर्च भई लागत प्रभावी नहुने तथा निर्माण कार्यको गुणस्तरमा समेत नकारात्मक असर पर्ने अवस्था तर्फ ध्यान दिनु पर्दछ ।

कानून निर्माण एवं कार्यान्वयन

२३ **कानून र सञ्चालन स्थिति**- स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा १०२ अनुसार स्थानीय तहहरूले आफ्नो अधिकारक्षेत्र भित्रका विषयमा ऐन तथा सोको अधिनमा रही नियम निर्देशिका, कार्यविधि र मापदण्ड बनाई कार्यान्वयनमा ल्याउन सक्ने व्यवस्था छ । जसअनुसार स्थानीय तह सञ्चालनको लागि संघीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालयबाट ३० वटा नमूना कानूनहरू बनाई उपलब्ध गराएकोमा यस पालिकाले हालसम्म ३ वटा ऐन, २ वटा नियमावली, ५ वटा कार्यविधि र एक नर्म्स लगायत ११ वटा कानून निर्माण गरी कार्यान्यनमा ल्याएको छ । स्वीकृत भएका सबै कानून राजपत्रमा प्रकाशन भएको कार्यालयको भनाई रहेको छ ।

२४ **न्यायिक समितिः** स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ४६ देखि ५३ सम्म न्यायिक समितिको अधिकार क्षेत्र तथा न्याय सम्पादन प्रक्रियाको व्यवस्था गरेको छ । समितिमा परेको उजुरीमध्ये मेलमिलाप प्रकृतिका आधारमा विवाद दर्ता भएको ३ महिनाभित्र टुङ्गो लगाउने व्यवस्था छ। तर लेखापरीक्षणको क्रममा प्राप्त विवरण अनुसार गतवर्ष फछ्र्यौट वा कारबाही किनारा गरी टुङ्गो लगाउन बाँकी १५ र यो वर्ष थप भएको १९ गरी कुल ३४ विवाद दर्ता भएकोमा २५ वटा मात्र फछ्र्यौट भई ९ बाँकी देखिन्छ । न्याय सम्पादन प्रक्रियालाई ऐनले तोकेको म्यादभित्र फछ्र्यौट वा कारबाही किनारा गरी टुङ्गो लगाउनुपर्दछ ।

२५ **निर्देशिका तथा मापदण्डः** स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा १०२ मा पालिकाले आफ्नो क्षेत्राधिकारभित्रको विषयमा ऐन, नियम, निर्देशिका, कार्यविधि र मापदण्ड बनाउन सक्ने उल्लेख छ । गाउँपालिकाले कर्मचारी, उपभोक्ता समिति तथा अन्य लाभग्राही समूहलाई सचेतना, क्षमता विकास, सीप विकास आदिसँग सम्बन्धित तालिम, गोष्ठी अभिमुखीकरण लगायतको कार्यक्रम सञ्चालनको लागि निर्देशिका तर्जुमा गरी लागू गरेको छैन । यसले गर्दा कार्यक्रम सञ्चालनमा जिम्मेवारी, जवाफदेही, खर्च प्रक्रिया तथा मापदण्डमा समानता आउन सक्ने देखिएन । गाउँपालिकाले कार्यक्रम कार्यान्वयन सम्बन्धी निर्देशिका तर्जुमा गरी कार्यक्रम सञ्चालन गर्नुपर्दछ ।

गाउँपालिकाले कृषि औजार, ह्याण्ड पम्प, सिंचाइ बोर जडान लगायतका सामग्री वितरण तथा फलफुल विरुवा, बाख्रा र कुखुरा लगायतका कार्यक्रम सञ्चालन गर्दा सरोकारवालाहरूलाई सूचना प्रवाह, प्रस्ताव/माग संकलन, लाभग्राही छनौट र वितरण सम्बन्धी प्रकृया एवं मापदण्ड तर्जुमा नगरेकोले आम नागरिकको पहुँच सुनिश्चित र पारदर्शी भएको पाइएन । यसले गर्दा गाउँपालिकाले वितरण गरेको सामग्री तथा अनुदान न्यायोचित छ भन्ने आधार देखिएन । यसमा सुधार हुनु पर्दछ ।

पदाधिकारी सुविधा

२६ **पदाधिकारी सुविधा**- लुम्बिनी प्रदेश स्थानीय तहका पदाधिकारी तथा सदस्यको सुविधा सम्बन्धी ऐन, २०७५ को दफा ३ मा स्थानीय तहका पदाधिकारी, सदस्य र सभाको सदस्यले आफु निर्वाचित भई अनुसूची-१ बमोजिम पद तथा गोपनियताको शपथ लिई आफ्नो पदको काम कारबाही शुरु गरेको मिति देखि मासिक सुविधा पाउने व्यवस्था गरेकोमा सम्मानित सर्वोच्च अदालतको आदेशले २०७६ कार्तिक १ गते बाट लागू हुने गरी उक्त सुविधाहरू खारेज गरिएको छ । जसअनुसार लुम्बिनी प्रदेश सरकारले प्रथम संशोधन गरी मिति २०७७/३/८ मा पारित गरेको उक्त पदाधिकारी सुविधा सम्बन्धी ऐनको अनुसूची १(क),१(ख),१(ग) मा उल्लेख भएको सुविधामात्र दिन मिल्ने देखिन्छ । जसबाट स्थानीय तहका पदाधिकारीहरूले मासिक पारिश्रमिक वापतको सुविधा पाउने देखिंदैन । तर पालिकाले पदाधिकारीको साउन देखि असोज सम्म मासिक पारिश्रमिक सुविधामा निम्नानुसार रू. १३ लाख ३५ हजार खर्च लेखेको देखिन्छ ।

स.नं.	ववरण	प्रमुख	उपप्रमुख	वडा अध्यक्ष वा सरह ८ जना	कार्यपा लका सदस्य ५ जाना	सभाका सदस्य २४ जना	कुल खर्च
१	मा सक सु वधा	३००००	२७०००	१६००००	६००००	१६८०००	१३३५०००

२७ **स्वकीय सचिव र सल्लाहकार**- लुम्बिनी प्रदेश स्थानीय तहका पदाधिकारी तथा सदस्यको सुविधा सम्बन्धी ऐन, २०७५ (पहिलो संशोधन समेत) मा यस प्रदेशमा स्थानीय तहका प्रमुख तथा उप प्रमुखले स्वकीय सचिव/सल्लाहकार राख्न पाउने व्यवस्था गरेको छैन् । त्यसैगरी स्थानीय सरकार संचालन ऐन, २०७४ को दफा ८३(८) मा तोकिएको भन्दा फरक पदमा कर्मचारी पदपूर्ति गर्नहुने

उल्लेख छ । तर गाउँपालिका अध्यक्षको प्रेस सल्लाहकारका रुपमा कार्यालय सहायक स्तरको तलब भत्ता भुक्तानी हुने गरी श्री दिपिशिखा चौधरीलाई वार्षिक रू. २६४०६०।— भुक्तानी भएको छ ।

२८ **स्थानीय तहका पदाधिकारी सुविधा :** नेपालको संविधानको धारा २२७ मा गाँउ सभा तथा नगरसभाका सदस्यले पाउने सुविधाका सम्बन्धमा प्रदेश कानूनबमोजिम हुने ब्यवस्था अनुसार लुम्बिनी प्रदेश संसदले स्थानीय तहका पदाधिकारी तथा सदस्यहरूको सुविधा सम्बन्धी ऐन, २०७५ जारी गरेको छ । उक्त ऐनमा भएको ब्यवस्था अनुसार पालिकाबाट देहाय बमोजिम ९ महिनाको रू. ६०३६५००।- सुविधा वापत भुक्तानी भएको छ ।

विवरण	अध्यक्ष १ जना	उपाध्यक्ष १ जना	वडाअध्यक्ष वा सरह ८ जना	कार्यपालिका सदस्य ५ जना	सभाका सदस्य २४ जना	जम्मा ३९ जना
यातायात खर्च	१२०००	१२०००	१००००	६०००	३०००	४३०००
टेलिफोन, मोबाइल	३५००	३०००	३०००	३०००	२५०००	१५०००
पुस्तक, पत्रिका, ईन्टरनेट	४०००	४०००	३०००	३०००	२०००	१६०००
अतिथि सत्कार	६०००	५०००	४०००	०	०	१५०००
खानेपानी/बिजुली/सर सफाई	५०००	५०००	०	०	०	१००००
मर्मत संभार	५०००	५०००	०	०	०	१००००
जनसम्पर्क	१००००	८०००	६०००	५०००	३०००	३२०००
चाडपर्व	१५०००	१५०००	१२०००	१००००	७०००	५९०००
जम्मा ब.ख.	४२४५००	३९३०००	१९६८०००	८१५०००	२४३६०००	६०३६५००

२९ **पदाधिकारी अन्य सुविधा** - लुम्बिनी प्रदेश स्थानीय तहका पदाधिकारी तथा सदस्यको सुविधा सम्बन्धी ऐन, २०७५ (पहिलो संशोधन समेत) को दफा ३ मा स्थानीय तहका पदाधिकारीहरूले अनुसूची १(क),१(ख),१(ग) मा उल्लेख भएको भन्दा बढी हुने गरी पादाधिकारी सुविधा दिन मिल्ने देखिदैन । पालिकाले पदाधिकारी तथा सदस्यहरूलाई मोटरसाइकल खरिद गरी यातायात सुविधा उपलब्ध गराइसकेकोमा पुनः यातायात खर्चको सुविधा लिएकोमा उल्लेखित एनले तोकेको भन्दा बढी भुक्तानी रू. ७३८०००।- लिने देहाय बमोजिमका पदाधिकारीबाट असूल हुनुपर्ने ७३८०००.००

क्र.सं.	पदा धकारीको नाम थर	पद	यातायात
१.	भा गराम चौधरी	अध्यक्ष	१०८०००.००
२.	श्री प्रसाद चौधरी	वडा अध्यक्ष	९००००.००
३.	तुलसीराम देवकोटा	वडा अध्यक्ष	९००००.००
४.	पूर्णबहादुर चौधरी	वडा अध्यक्ष	९००००.००
५.	नेपबहादुर कुँवर मगर	वडा अध्यक्ष	९००००.००
६.	दिपक गौतम	वडा अध्यक्ष	९००००.००
७.	टंकहादुर वली	वडा अध्यक्ष	९००००.००
८.	वीरबहादुर वली	वडा अध्यक्ष	९००००.००
जम्मा			७३८०००.००

३०	**विविध खर्चः** स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ७१ बमोजिम व्ययको बजेट अनुमान आन्तरिक आयको परिधिभित्र रही औचित्यताको आधारमा विविध खर्च गर्नुपर्ने व्यवस्था छ तर पालिकाले यस वर्ष खाना तथा विविध तर्फ मात्र रू. १७ लाख ३० हजार खर्च गरेको छ । यस्तो खर्च लेख्ने कार्यमा नियन्त्रण गर्नुपर्दछ ।	
३१	**आर्थिक सहायताः** स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ मा स्थानीय तहको रकमबाट आर्थिक सहायता, चन्दा, पुरस्कार एवं संस्थागत अनुदान वितरण गर्न पाउने व्यवस्था रहेको देखिंदैन । तर पालिकाले यस वर्ष रू. २ लाख १६ हजार आर्थिक सहायता वितरण गरेका छन् । आर्थिक सहायता खर्च लेख्ने कार्यमा नियन्त्रण गर्नुपर्दछ ।	
३२	**सवारी लगबुकः** आर्थिक कार्यविधि नियमावली, २०६४ को नियम ३६(३) बमोजिम खर्च लेख्दा खर्चको बील भरपाई सहित लेखा राख्नुपर्ने व्यवस्था छ । पालिकाले सवारी लगबुक बेगर रू. ११७५६१.०० इन्धन खर्चमा भुक्तानी दिएको देखिन्छ । लगबुक राखी इन्धन खर्च लेख्नु लेख्नु पर्दछ।	
	अनुदान फिर्ता, वितरण र उपयोग	
३३	**अनुदान फिर्ता**– संघीय एवं प्रदेश सरकारको कानून एवं कार्यविधि बमोजिम ती निकायबाट स्थानीय तहमा प्राप्त हुने समपुरक वाहेकका अनुदान खर्च नभई बाँकी रहेको अवस्थामा सम्बन्धित निकायमा फिर्ता गर्नुपर्ने व्यवस्था रहेको छ । खर्च नभई बाँकी रहेको रकम संघीयको सरकारको रू. १३३०६२१.१० मिति २०७७।४।१५ र प्रदेश सरकारको मिति २०७७।४।१५ मा रू. १९२९०८०५.०० समेत जम्मा रू. ३२६२१४३१.१० फिर्ता गरेको छ ।	

अनुदान प्रदान गर्ने निकाय	अनुदानको प्रकार	प्राप्त रकम	खर्च रकम	बाँकी रकम
संघीय सरकार	शसर्त	११,९०,८७,०००	१०,७२,७०,६००.९०	१,१८,१६,३९९.१०
	विषेश	१,००,००,०००	९०,९०,०१७	९,०९,९८३
	समपुरक	५४,००,०००	४७,९५,७५६	६,०४,२४४
	अन्य	-	-	-
प्रदेश सरकार	शसर्त	८०,००,०००	७४,९९,२६७	५,००,७३३
	विषेश	१,४२,००,०००	६०,७९,९२८	८१,२०,०७२
	समपुरक	१,१२,५०,०००	५,८०,०००	१,०६,७०,०००
	अन्य	-	-	-
	जम्मा	**१६७९३७०००**	**१३५३१५,५६८.९०**	**३२६२१४३१.१०**

३४	**अनुदानको अनुगमनः** सार्वजनिक निकायबाट उपलब्ध गराईएको अनुदानको सही सदुपयोग भए नभएको एकीन गर्न अनुदान उपलब्ध गराउने निकायले समय समयमा अनुगमन गर्नुपर्दछ । पालिकाले कृषि, पशु, शैक्षिक सेवा, सामान खरिद गरी वितरण गरेको भनी खर्च लेखेको छ । तर पालिकाबाट वितरण भएको अनुदानको सही सदुपयोग भए नभएको सम्बन्धमा अनुगमन तथा सोबाट प्राप्त उपलब्धी मापन गरेको छैन । अनुदान सम्बन्धमा स्थानीय अनुदान नीति तय गरेको छैन । साथै अनुदान सम्बन्धमा स्थानीय तहबाट वितरण हुने अनुदानमा दोहोरोपना नहुने गरी अनुदानग्राहीको जीवनस्तरमा सुधार आएको यकीन गरी रकमको पूर्ण सदुपयोग गराउने तर्फ ध्यान दिनुपर्दछ ।	

भौ.नं. र मति	कार्यक्रम	रकम
६७,२०७६.०९.०१	५० प्रतिशत अनुदानमा उन्नत जातको गहुँ वितरण	१०००००.००
६८,२०७६.०९.०१	५० प्रतिशत अनुदानमा आलुको बीउ वितरण	१०००००.००
१८६,१९३-२०७६.१२.०७	५० प्रतिशत अनुदानमा टनेल वितरण	२७३९१२.००
२७१,२०७७.०३.०४	५० प्रतिशत अनुदानमा बेमौसमी तरकारीको बीउ वितरण	१५००००.००
२७१, २०७७.०३.०४	७५ प्रतिशत अनुदानमा बयर बोका वितरण	२०००००.००
२७२, २०७७.०३.०५	घाँसको बीउ वितरण कार्यक्रम	१५५०००.००
२४४, २०७७.०३.०२	बंगुरका पाठा वितरण कार्यक्रम	१५००००.००
जम्मा		११२८९१२.००

यस्तो खर्चमा मितव्ययिता कायम गर्नु पर्दछ ।

३५ **अन्य कार्यालयको खर्चः** आर्थिक कार्यविधि नियमावली, २०६४ को नियम ३६ मा स्वीकृत बजेट रकम स्वीकृत निकायको लागि भएको र सोही अनुसार अन्यत्र प्रयोजनमा खर्च नगर्ने व्यवस्था छ । वार्ड नं. ६ का वडाध्यक्षको सिफारिसमा बगर प्रहरी चौकीमा तारबार गरे वापत रू. ३०००००।- खर्च गरेको छ । यस्तो खर्चमा नियन्त्रण गर्नु पर्दछ ।

३६ **वार्षिक खरिद योजना/गुरुयोजना** : सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ ले सार्वजनिक निकायले तोकेको सीमाभन्दा बढी रकमको खरिद गर्दा तोकिए बमोजिमको खरिद गुरुयोजना र वार्षिक खरिद योजना तयार गर्नुपर्ने ब्यवस्था छ । यस्तै सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम ७ ले वार्षिक १० करोडभन्दा बढीको खरिद गर्दा गुरुयोजना तयार गर्नुपर्ने नियम ८ ले वार्षिक १० लाखभन्दा बढीको खरिद गर्दा वार्षिक खारिद योजना बनाउनुपर्ने व्यवस्था छ । यस पालिकाले विभिन्न शीर्षक अन्तर्गत वार्षिक रू. ५ करोड ६ लाख २७ हजार पूँजीगत खर्च/खरिद निर्माण कार्य गरेको छ । तर पालिकाले आफ्नो खरिद नियमावली नबनाएको अवस्थामा उक्त ऐन, नियम बमोजिम वार्षिक खरिद योजना र गुरुयोजना नबनाई खरिद कार्य गरेको देखियो । अतः पालिकाले उक्त नियमावली बमोजिम खरिद योजना/गुरुयोजना बनाई व्यवस्थित र प्रभावकारी हुने गरी खरिद कार्य गर्नुपर्दछ ।

३७ **सवारीसाधन खरिदः** स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४, केन्द्रीय सरकार र तालुक संघीय मन्त्रालयको परिपत्र, निर्देशन समेतको आधारमा आफ्नो आन्तरिक आम्दानीबाट मात्र सवारी साधन खरिद गर्नु पर्दछ । अर्थ मन्त्रालयको स्थानीय तहमा बजेट तर्जुमा कार्यान्वयन आर्थिक व्यवस्थापन तथा सम्पत्ति हस्तान्तरण सम्बन्धी निर्देशिका, २०७४ को निर्देशन नं.५.१५ अनुसार नेपाल सरकारबाट उपलब्ध गराइएको बजेट तथा स्रोत साधनबाट कार्यालयको नियमित प्रयोजनको लागि सवारी साधन खरिद गर्न नपाइने व्यवस्था छ । लेखापरीक्षणको क्रममा प्राप्त विवरण अनुसार पालिकाले २ थान मोटरसाइकल खरिदमा रू. ४६०८००।- बजेटबाट खर्च गरेको छ ।सवारी साधन तथा भारी उपकरण सञ्चालन सम्बन्धी दीर्घकालीन नीति तर्जुमा गरी सवारी साधान उपयोग गर्नु पर्दछ ।

कर दस्तुर एवं आन्तरिक आय

३८ **आयको अनुमानः** स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ६६ बमोजिम स्रोत अनुमान तथा बजेट सीमा निर्धारण समितिले पालिकामा प्राप्त हुने आन्तरिक आयसमेतको ब्यवस्थापन गर्न सक्ने ब्यवस्था छ । पालिकाले पेश गरेको आय/व्ययको अनुमानमा आन्तरिक आयतर्फ मालपोत, कर, सेवा शुल्क, दस्तुर वापत अनुमानित रू. ८० लाख प्राप्त हुने प्रक्षेपण गरेकोमा आर्थिक वर्ष २०७६।७७ मा रू. ४४७७९२३.०८ अर्थात अनुमान भन्दा ५५.९७ प्रतिशत कम आय प्राप्त गरेको छ । आम्दानीका अन्य स्रोतको पहिचान गरी आयको अनुमान यर्थाथपरक बनाई आय आर्जन वृद्धि गर्नेतर्फ विशेष ध्यान दिनु पर्दछ ।

३९ **आन्तरिक आयः** स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ६६ बमोजिम स्रोत अनुमान तथा बजेट सीमा निर्धारण समितिले पालिकामा प्राप्त हुने आन्तरिक आय समेतको व्यवस्थापन गर्न सक्ने व्यवस्था छ । पालिकाले आर्थिक वर्ष २०७६।७७ मा केन्द्रीय अनुदानबाट गरेको खर्चका तुलनामा आन्तरिक आयको स्थिति देहाय बमोजिम छ ।

केन्द्रीय अनुदानबाट खर्च	आन्तरिक आय	आन्तरिक आय प्रतिशत
२६३२८१०००.००	४४७७९२३.०८	१.७०

उपरोक्त विवरण अनुसार स्थानीय तहमा प्राप्त केन्द्रीय अनुदानबाट भएको खर्चको तुलनामा आन्तरिक आयको हिस्सा १.७० प्रतिशत मात्र रहेको छ । त्यसैले पालिकाको आन्तरिक आय संकलनको दायरालाई फराकिलो पार्दै आन्तरिक आय वृद्धि गर्नेतर्फ ध्यान दिनुपर्ने देखिन्छ ।

४० **कर तथा शुल्क असुली** - स्थानीय सरकार संचालन ऐन, २०७४ को दफा **५५, ५७, ५८ र ५९** मा एकीकृत सम्पत्ति कर र घरजग्गा कर, घरजग्गा वहाल कर, व्यवसाय कर र वहाल विटौरी शुल्क उठाउने व्यवस्था रहेको छ । ती आय शीर्षकमा आय अनुमान र असुली स्थिति निम्नानुसार रहेको देखिन्छ ।

सि.नं.	शीर्षक	अनुमान	असुली	असुली प्रतिशत
१	मालपोत	५१५०००.००	१६२८८०.३९	३१६.२७
२	वहाल विटौरी कर	५०००.००	०	०.००
३	सवारी साधन कर (साना सवारी)	६०००.००	०	०.००
४	पूर्वाधार सेवाको उपयोगमा लाग्ने कर	५००००.००	०.००	०.००
५	कृषि तथा पशुजन्य वस्तुको व्यावसायिक कारोवारमा लाग्ने कर	१००००.००	०.००	०.००
६	अन्य कर	३७२१०००.००	४४९९६.९२	१.२१
८	पर्यटन शुल्क	३०००.००	०.००	०.००
९	नक्सापास दस्तुर	११०००००.००	०.००	०.००
१०	सिफारिश दस्तुर	१६०००००.००	१५२६६३९.००	९५.४१
११	अन्य दस्तुर	६०००००.००	७७५९९.९०	१२.९३
१२	प्रशासनिक दण्ड, जरिवाना र जफत	४००००.००	७१०५०.००	१७७.६३
१३	अन्य राजस्व	५०००००.००	११२२९३६.८७	२२४.५९
१४	व्यवसाय कर	३५००००.००	५९००.००	१.६९
	जम्मा	८५०००००.००	४४७७९२३.०८	५२.६८

पालिका भित्र रहेका करदाताहरूको अभिलेख व्यवस्थित नरहेको एवं बुझाउन ल्याएको अवस्थामा मात्र कर एवं शुल्क बुझ्ने परिपाटी रहेकोले उल्लिखित असुली यथार्थ मान्न सक्ने अवस्था देखिएन ।तसर्थ आफ्नो क्षेत्रभित्र करदाताको अभिलेख अद्यावधिक गरी करको दायरामा ल्याउनु पर्दछ ।

४१ **राजस्व अभिलेख :** कार्यालयले राजस्वको अभिलेख अध्यावधिक गरी सोको लेखापरीक्षण गराउने जिम्मेवारी कार्यालय प्रमुखको हुने व्यवस्था रहेको छ । पालिकाबाट रसिद ठेलीहरू छपाई गरेर वडा कार्यालयमा पठाउने गरेकोमा सोको पुरा अभिलेख पालिकामा आएको देखिएन । अघिल्लो आ.व.को बाँकी के कति छन एकीन गर्न सकिएन । कार्यालयबाट सबै वडाहरूमा पनि स्वचालित प्रणाली जडान गरी राजस्व संकलन गर्ने तर्फ कार्यालयको ध्यान जानुपर्दछ । यसले गर्दा व्यक्तिहरूले छुट्टै रसिद प्रयोगमा ल्याउन सक्ने हुँदा कार्यालयले आगामी दिनमा रसिद नियन्त्रण तथा राजस्व असूलीलाई स्वचालित प्रणाली मार्फत ब्यवस्थापन सम्बन्धमा विशेष ध्यान पुऱ्याउनुपर्ने देखियो ।

४२ **वडा कार्यालयहरूको राजस्व दाखिलाः** प्रदेश आर्थिक कार्यविधि ऐन, २०७४ को दफा २४(२) मा १० दिनसम्म आफ्नो जिम्मा भएको नगद दाखिला गर्न ढिला गरेमा १० प्रतिशत जरिवाना गर्ने व्यवस्था छ। मातहतका वडाहरूबाट देहाय अनुसार ढिला गरी मालपोत सिफारिस दस्तुर, दण्ड जरिवाना, जन्मदर्ता, मृत्युदर्ता लगायतको शुल्क असूल गरेकोमा ऐनमा तोकिए भन्दा ढिला गरी दाखिला गरेकोमा जरिवाना असूल गरेको देखिएन । कार्यालयले छलफलको क्रममा कर्मचारी अभाव भई वडा कार्यालयहरूमा वडा सचिव खटाउन नसकिएको र कार्यालय सहायकले कार्य गर्नु पर्ने भई समयमा दाखिला गर्न नसकेको जानकारी गराएको छ । अतः उल्लेखित ऐनको व्यवस्था अनुसार गनुपर्ने देखिएको रू. २४३६८.००

वडा नं.	वडा सचिवको नाम	आय असूली अवधि	असूली रकम	ढिला दाखिला रू.	बैक दाखिला मिति	ढिला दिन	जरिवाना रू.
१	मनवहादुर खड्का	माघ	२१८७५	२१८७५	२२/११/२०७६	२२	२१८७
		फागुन	११७२०	११७२०	१७/३/२०७७	८७	११७२
वडा नं. १ को जम्मा							**३३५९**
७	नमुना खड्का,	साउन	४५९९०	६०००	१९/१०/२०७६	१६९	६००
		भदौ	५८०१७	५८०१७	१९/१०/२०७६	१३९	५८०१
		असोज	४८४०४	४८४०४	१९/१०/२०७६	१०९	४८४०
	सुन कुमारी घर्ती,	कातिक	२९०२५	२९०२५	१९/१०/२०७६	८०	२९०२
		मंसिर	३५७६०	३५७६०	१९/१०/२०७६	५०	३५७६
		पुस	३२९०९	३२९०९	१९/१०/२०७६	१९	३२९०
वडा नं. ७ को जम्मा							**२१००९**
वडाको जम्मा							**२४३६८.००**

४३ **शीर्षक फरकः** नेपाल सरकार अर्थ मन्त्रालय आन्तरिक राजस्व विभागको मिति २०७६।४।१ देखि कायम भएको राजस्व संकेत नं. बमोजिम नदीजन्य पदार्थ ढुंगा, गिट्टी, वालुवा उत्खनन संकलन बिक्री वितरण वापतको मूल्य अभिवृद्धि कर राजस्व शीर्षक नं. ३३३१७ मा दाखिला गर्नुपर्नेमा राजस्व शीर्षक नं. ३३३१३ मा दाखिला गरेकोले सम्बन्धित राजस्व शीर्षकमा दाखिला मिलान गर्नुपर्ने रू. ३१४०८५.००

ठेक्का नं.	फर्मको नाम	दा खला रकम	दा खला शीर्षक	दा खला हुनुपर्ने शीर्षक
०१/DRM/NCB/०७६/७७	प यु कन्स्ट्रक्सन	२४८४३५.००	३३३१३	३३३१७
०२/DRM/NCB/०७६/७७	लुम्बिनी साँस्कृतिक एशो सयसट्स प्रा. ल.	६५६५०.००	३३३१३	३३३१७
जम्मा		३१४०८५.००		

४४ सम्झौता अनुसार बबइ चिराघाट खोला क्षेत्रबाट २३७६ घन मिटर गिट्टी, बालुवा, ढुंगा संकलन गर्न सकिनेमा कति परिमाण उत्खनन भयो त्यसको चलानी तथा अनुगमन रिर्पोट समेत पेश नभएकोले संकलन परिमाण यकीन गर्न सकिएन । उत्खनन परिमाणको अभिलेखाङ्कन र अनुगमन नहुँदा अत्यधिक दोहन हुन सक्ने सम्भावना रहन्छ । त्यसमा नियन्त्रण गर्नुपर्दछ ।

४५ **सवारी कर :** स्थानीय सरकार संचालन ऐन, २०७४ को दफा ६४ मा पालिकाले आफ्नो क्षेत्र भित्रका सवारीमा तोकिए बमोजिम सवारी दर्ता तथा वार्षिक सवारी कर र आफ्नो क्षेत्रमा आउने सबै प्रकारको सवारीमा तोकिए बमोजिम रू. ६०००।— सवारी कर उठाउने लक्ष्य राखेकोमा उठाएको पाइएन । हरेक वर्ष दर्ता हुने सवारीको अभिलेख राखी कर असूलीलाई प्रभाबकारी बनाउने तर्फ कार्यालयको ध्यान जानु पर्दछ ।

४६ **व्यवसाय करः** स्थानीय सरकार संचालन ऐन, २०७४ को दफा ५८ मा पालिकाले आफ्नो कार्यक्षेत्र भित्र रहेका विभिन्न व्यवसाय गर्ने व्यक्तिबाट व्यवसाय कर उठाउनु पर्ने व्यवस्था रहेको छ । यस वर्ष पालिकाले व्यवसाय दर्ता तथा नवीकरण शुल्क वापत रू. ५९००।— कर संकलन गरेकोमा पालिकाको क्षेत्रभित्र रहेका व्यवसायीहरूको अभिलेख अध्यावधिक गरेको छैन । जसबाट पालिकाले संकलन गरेको व्यवसाय कर यथार्थ मन्न सक्ने अवस्था छैन । तसर्थ पालिकाले आफ्नो क्षेत्र भित्र सञ्चालनमा रहेका सम्पूर्ण व्यवसायीको अद्यावधिक अभिलेख राखी करको दायराभित्र ल्याउनु पर्दछ ।

४७ **नन्फाइलरः** मूल्य अभिवृद्धि कर ऐन, २०५२ को दफा १८ मा भुक्तानीमा प्राप्त मूल्य अभिवृद्धि करको विवरण भुक्तानी पाएको अर्को महिनाको २५ गतेभित्र सम्बन्धित आन्तरिक राजस्व कार्यालयमा कर विवरण सहित दाखिला गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । तर पालिकाबाट देहायका फर्मलाई मू.अ.कर रू. ६१५०७.२० समेत रू. १४४००७.२ भुक्तानी दिएकोमा लेखापरीक्षण अवधिसम्म पनि ती फर्महरू कर विवरण नबुझाई नन्फाईलर रहेको पाइयो ।

गो.भौ.नं./मिति	भुक्तानी पाउनेको नाम	प्यान नं.	नन्फाइलर रहेको मिति	भुक्तानी रकम	मूअकर कर रकम
१५९—२०७७।३।३०	ए.जि.ए. कन्स्ट्रक्सन प्रा.लि.	६०६७९२८९१	२०७५।M।१२	४४००२.२०	५०००२.२०
१५४—२०७७।३।३०	ए.जि.ए. कन्स्ट्रक्सन प्रा.लि.	६०६७९२८९१	२०७५।M।१२	३२००१.६०	३६८१.६०
१५४—२०७७।३।३०	ए.जि.ए. कन्स्ट्रक्सन प्रा.लि.	६०६७९२८९१	२०७५।M।१२	६८००३.४	७८२३.४०
जम्मा				१४४००७.२	६१५०७.२

कानूनी व्यवस्थाअनुसार विवरण नबुझाएकोले कर समायोजन भएको प्रमाण पेश हुनुपर्ने रू. ६१५०७.२०

उपभोक्ता समिति मार्फत कार्य

४८ **प्राविधिक बील र कार्य सम्पन्नः** सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम १२३(१) मा खरिद सम्झौता अनुसार सार्वजनिक निकायले रनिङ बील वा अन्य कुनै बील बिजकको भुक्तानी गर्दा प्राविधिक नापजाँच गरी नापी किताबमा उल्लेख भएको वास्तविक कार्यसम्पादनको आधारमा भुक्तानी गर्नुपर्ने व्यवस्था रहेको छ । उपभोक्ता समितिहरूबाट सञ्चालित योजनाको ठेक्का बीलहरूमा लागत अनुमान र वास्तविक कामको मूल्याङ्कनमा बरावर परिमाण र रकम उल्लेख भएको देखिन्छ । लागत अनुमान बरावर नै मूल्याङ्कन भएको देखिएकाले वास्तविक काम कति भएको हो भन्ने सम्बन्धमा आश्वस्त हुन सक्ने अवस्था देखिएन । प्राविधिकले पेश गर्ने कार्य सम्पन्न प्रतिवेदनमा कार्य सम्पन्न गर्नुपर्ने मिति र कार्य सम्पन्न भएको मिति लगायतका इन्जिनियरिङ नर्म्स अनुसार बीलमा खुलाउनुपर्ने तथ्याङ्क उल्लेख गरेको पाइएन । यसले गर्दा कुन काम कहिले सम्पन्न गर्नुपर्ने र तोकिएको अवधिमा सम्पन्न भए/नभएको विषयमा यकीन हुन नसकिएको हुँदा प्राविधकले इन्जिनियरिङ नर्म्स अनुसारको उपभोक्ता समितिको बील बनाउँदा नापजाँचलाई वास्तविक कार्यसम्पादनमा आधारित बनाउनुपर्दछ ।

४९ **हेभी इक्विपमेण्टको प्रयोगः** सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम ९७ को नियम उपनियम (९) मा उपभोक्ता समिति वा लाभग्राही समुदायबाट सञ्चालित हुने निर्माण कार्यमा डोजर, एक्साभेटर, लोडर, रोलर, ग्रेडर जस्ता हेभी मेशिनरी प्रयोग गर्न नमिल्ने व्यवस्था छ । सो नियमावलीको प्रतिबन्धात्मक वाक्यांशमा लागत अनुमान तयार गर्दाको समयमा हेभी मेशिन प्रयोग गर्नुपर्ने जटिल प्रकृतिको कार्य भनी उल्लेख भएको रहेछ भने सम्बन्धित प्राविधिकको सिफारिशमा सार्वजनिक निकायबाट सहमति लिई त्यस्ता मेशिन प्रयोग गर्न सकिने उल्लेख छ । पालिका अन्तर्गत सञ्चालित अधिकांश सडक निर्माण तथा स्तरोन्नतिसँग सम्बन्धित योजनाका उपभोक्ता समितिहरूले डोजर, एक्साभेटर लगायतका हेभी मेशिन प्रयोग गर्ने गरेको पाइए तापनि नियमावलीको व्यवस्था बमोजिम सम्बन्धित प्राविधिकको सिफारिश गराई गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालयबाट सहमति लिएको पाइएन । यसका केही उदाहरणहरू यसप्रकार रहेका छन :

गोभौनं./मति	उपभोक्ता स मतिको नाम	कामको ववरण	भुक्तानी रकम	प्रयोग गरेको हेभी उपकरण	हेभी उपकरणमा भएको खर्च
७६-२०७७।३।२४	हेकुली दिपेश घरतिर सडक निर्माण	बाटो निर्माण	११००००	डोजर	२१०००.००
७९-२०७७।३।२४	भण्डारी टोलमा सडक निर्माण	बाटो निर्माण	१०००००	डोजर	५८७६०.००
८५-२०७७।३।२४	सरूवा डाडा दे ख प्रा. व.कौवाघारी जाने बाटो निर्माण	बाटो निर्माण	१००००००	डोजर	३७१८०१.०८
८८-२०७७।३।२५	गोर कट्ला सडक निर्माण	बाटो निर्माण	४४००००	डोजर	१०६९८८.३५
१४८-२०७७।३।२९	सलौरा सलौरी सडक निर्माण	बाटो निर्माण	२९९०००	डोजर	८९२५९.२२
१४९-२०७७।३।२९	सुजनिया ताल निर्माण	उत्खनन	३८९६२४	डोजर	२६०५५५.००
१५५-२०७७।३।३०	घरेलु टोल सडक निर्माण	माटो खन्ने काम	४३९१९४	डोजर	९७१८०.००

नियमावलीको ब्यबस्था अनुरुप कार्य गराउनुपर्दछ ।

५० **बढी मूल्यांकनः** ८५-२०७७।३।२४ सरूवा डाडा देखि प्रा.वि.कौवाघारी जाने बाटो निर्माण उपभोक्ता समितिले बाटो निर्माण कार्यको लागि २०७७।२।१२ मा लागत अनुमान रू. ११०१७३९.८१ को कार्य उपभोक्ता समिति मार्फत गर्ने गरी सम्झौता भएको छ । उक्त कार्यको लागत अनुमानमा नरम माटो मेशिनबाट खन्ने गरी प्रति घनमिटर रू. ९७.४९ को दरले ३४७०.३४ घनमिटरको मूल्य रू. ३३८३२३.२० भएकोमा मूल्यांकन अनुसार कार्यसम्पन्न प्रतिवेदनमा रू. ३७१८०१.०८ भएकोमा उपभोक्ताले पेश गरेको जेनिस एण्ड प्रज्वल निर्माण सेवाको बिजक अनुसार रू. २१०१८० (मू.अ.कर समेत) भन्दा बढी रू. १६१६२१.०८ उपभोक्ता समितिलाई बढी भुक्तानी गरेको छ । उपभोक्ता समितिले पेश गरेको जेनिस एण्ड प्रज्वल निर्माण सेवाको वीजक नं. १२ मिति २०७७।३।५ अनुसार खरिद मूल्य भन्दा बढी मूल्यांकन रू. १६१६२१.०८ असूल गर्नु पर्ने रू. १६१६२१.०८

५१ **जटिलसंरचना निर्माण** - सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम ९७ अनुसार उपभोक्ता समितिहरूलाई मेशिन, औजार उपकरणहरूको आवश्यक नपर्ने, श्रममूलक कार्यको जिम्मेवारी दिनुपर्ने व्यवस्था रहेको छ । पालिकाले आर.सि.सी. फ्रेम स्ट्रक्चर सहितका भवन, कल्भर्ट लगायतका जटिल प्राविधिक पक्ष समावेश हुने पूर्वाधार संरचना निर्माण कार्य समेत उपभोक्ता समितिहरू मार्फत् गराउने गरेको देखियो । यस्ता कार्य व्यावसायिक र अनुभवी निर्माण व्यवसायी फर्मबाट बोलपत्र प्रतिस्पर्धा मार्फत गराउन उपयुक्त हुने देखिन्छ । यसका केही उदाहरणहरू यसप्रकार रहेका छन् :

गो.भौ.नं./मति	उपभोक्ता स मतिको नाम	कामको ववरण	भुक्तानी रकम
११६-२०७७।३।२८	सामुदायिक भवन निर्माण उपभोक्ता स मति	भवन निर्माण	४५००००
१२६-२०७७।३।२८	सम्ठाना कल्भर्ट निर्माण उपभोक्ता स मति	निर्माण निर्माण	३९५४००
१४३-२०७७।३।२९	चतानपुर कल्भर्ट निर्माण उपभोक्ता स मति	निर्माण निर्माण	२०२०२५
१४५-२०७७।३।२९	सामुदायिक भवन निर्माण उपभोक्ता स मति	भवन निर्माण	१४५०००

नियमावलीको ब्यबस्था अनुरुप कार्य गराउनुपर्दछ ।

५२ **बिजक भन्दा बढी मूल्यांकन**–सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम ९७ (६) मा उपभोक्ता समिति वा लाभग्राही समुदायले हरेक किस्ताको कामको प्राविधिक मूल्याङ्कन, बील, भरपाई र खर्च प्रमाणित गर्ने अन्य कागजात त्यस्तो समिति वा समुदायको बैठकबाट अनुमोदन गराई सम्बन्धित सार्वजनिक निकायमा पेश गर्नु पर्ने व्यवस्था छ । उपभोक्ताले यसरी पेश गरेका बील भपाईले उपभोक्ताको वास्तविक खर्चलाई देखाउँछ । कार्यालयले देहाय अनुसारका उपभोक्ता समितिहरूलाई आर.सि.सि. को लागि फलामे डण्डी काट्ने, मोड्ने, नक्सा अनुसारका ठाउँमा राख्ने कार्यको दर विश्लेषण

अनुसार फलामे डण्डीको प्रति केजी रू. ९७.८१ राखेको छ । दर विश्लेषणमा डण्डीको मूल्य मू.अ.कर समेत रू. ८७.२४४५ समावेश गरेको छ । देहाय अनुसारका उपभोक्ता समितिहरूले पेश गरेको बिजक भन्दा बढी मूल्यांकन गरी थप व्ययभार पारेको पाइयो । प्राविधिकले गरेको नापी अनुसार प्रयोग गरेको परिमाण अनुसार खरिद मूल्य र मूल्यांकनमा डण्डीको मूल्यमा देहाय अनुसार बढी व्ययभार परेको देखिएको रू. ४३८२८.६३

भौ.नं. र मति	उपभोक्ता स मति	डण्डीको परिमाण	खरिद मूल्य	मूल्यांकन	बढी रकम
५१-२०७७।३।१९	भौली चपारी कुलो निर्माण	६६७.६८	८१.३६	९१.९९०५	७०९७.७७
५७-२०७७।३।११	प्रगान्न संचाई योजना	१५६३.७०	७४.५८	८७.२४	२२३२८.४४
७४-२०७७।३।२२	बाँका कुलो निर्माण उ.स.	१०२७.२४	७७.९७	९१.९९०५	१४४०२.४२
जम्मा					४३८२८.६३

स्थलगत निरीक्षणः

५३ दंगीशरण गाउँपिलकाका लेखाअधिकृत, इन्जिनियर, योजना शाखा प्रमुख र लेखापरीक्षण टोली सहित २०७७ फागुन १५ गते नमूना छनोटका आधारमा आधारभूत आ.वि. बुटानिया, पदमपुरघाट झोलुङ्गे पुल, चितापुर लिफ्ट सिंचाइ योजना र शितभण्डार लगायत ४ योजनाहरूको स्थलगत निरीक्षण गर्दा देहाय अनुसार रहेको पाइयो ।

५४ **आधारमा आधारभूत आ.वि. बुटानियाः** तराई मधेश समृद्धि कार्यक्रमबाट चारकोठे विद्यालयमा तला थपको लागि रू. ३५ लाख र गाउँपालिका पूँजीगत बजेटबाट पर्खाल निर्माणको लागि रू. १७ लाख खर्च गरेको छ । स्थलगत निरीक्षणको क्रमममा विद्यालय भवन निर्माण सम्पन्न भएको पाइयो भने २ वटा गेट र पर्खाल निर्माण कार्य करिव ६०–७० मिटर बाहेक सम्पन्न भएको अवस्था छ । बजेट अनुसार इष्टिमेट गरिएको कारण उक्त क्षेत्रमा पर्खाल र गेट बनाउन नसकिएको भन्ने प्राविधिकको भनाइ रहेको छ । पर्खालको माथि फेन्सिङ एङ्गल र तार बजेट अभावको कारण राख्न बाँकी रहेको अवस्था छ । विद्यालयको हातामा गेट लगाउने, पर्खाल निर्माण कार्य पुरा गर्ने र सुरक्षित घेरावारको लागि फेन्सिङ तार लगाउने कार्य पुरा गर्नु पर्ने देखिन्छ ।

५५ **चितानपुर लिफ्ट सिंचाई योजनाः** गाउँपालिकाको वार्ड नं. ३ मा पर्ने चितानपुर स्थित चिरगार खोलामा रहेको मूलबाट १५ एच.पी. क्षमताको लिफ्ट प्रविधिको सिंचाईको लागि रू. ३६ लाख ४३ हजार खर्च गरी उपभोक्ता समिति मार्फत निर्माण सम्पन्न भएको छ । पानी वितरणको लागि आवश्यक पूर्वाधार निर्माण नभएको कारण सडकको नालीमा आएको पानी सिमित उपभोक्ताले प्रयोग गर्न सक्ने अवस्था छ । वितरण प्रणालीलाई चुस्त बनाई लक्षित उपभोक्ताले सिंचाइ सुविधा पाउने प्रवन्ध कार्यालयले मिलाउनु पर्दछ ।

५६	**शीत भन्डारः** संघीय सरकार हस्तान्तरित कार्यक्रमबाट रू. १ करोड ३१ लाख ३० हजार लागत अनुमान भएको शीत भण्डार निर्माण कार्य २०७७।३।२५ (२०७७।१२।३० सम्म म्याद थप) भित्र सम्पन्न गर्ने गरी लोकमणि बिल्डर्स प्रा.लि.सँग रू. १ करोड ६ लाख ५१ हजारमा मिति २०७७।२।५ मा सम्झौता भएको छ । यस वर्ष रू. २७ लाख ९६ हजार भुक्तानी भएको शीत भण्डार निर्माण कार्य अधुरो अवस्थामा रहेको देखिन्छ । फाउण्डेशनमा पानी जम्मा भएको कारण शीत भण्डारको संरचना पानीमा तैरिएको कारण निर्माणमा अवरोध भएको प्राविधिकको भनाई रहेको छ । हाल पानी कमी भएपछि संरचना जमिनको लेवलमा नमिलेर एका तर्फ ढल्किएको कारण विज्ञको राय अनुसार काम अघि बढाइने भन्ने कार्यालयको भनाई रहेको छ । थप भएको म्याद करिव एक महिना मात्र रहेकोले निर्माण कार्यमा थप ढिलाई हुने देखिन्छ । माटो परीक्षण् विना शीत भण्डारको लागि स्थान छनोट गरिएको कारण अप लिफ्टको समस्या देखा परी संरचना समेत पानीमा तैरिएकोले शीत भण्डारको दिगो पना र उपभोक्ताले पाउने लाभ एकीन गर्न सक्ने अवस्था छैन ।	
	निर्माणधिन शीत भण्डार सुख्खा समयमा समेत जगमा पानी भरिएको अवस्था	
५७	**अतिरिक्त वेष्टेजः** १९५-२०७७।३।३० नेपाल सरकारको स्वीकृत दर विश्लेषणको नर्म्स नं. ७.५ अनुसार आर.सी.सी. सम्बद्ध कार्यका लागि फलामे डण्डीको कटिङ्ग बेण्डिङ्ग तथा प्लेसिङ्ग समेतका लागि ५ प्रतिशत सम्म थप गरी परिमाण गणना गर्न सकिने उल्लेख छ । शीत भण्डार निर्माण कार्यको पहिलो रनिङ्ग बील भुक्तानी वापत रू. २७ लाख ९६ हजार भुक्तानी गर्दा ५३.३५ केजी फलामे डण्डी ल्यापिङ्ग वापत नापी किताबमा जोडेर कूल परिमाण गणना गरेको पाइयो । दर विश्लेषणमा नै ल्यापिङ्ग वापतको परिमाण समावेश भएको अवस्थामा नापी गर्दा समेत ल्यापिङ्ग थप गरेको पाइयो । थप गरिएको ५३.३५ केजी फलामे डण्डी रू. १०७.१३ को दरले रू. ५७२७.१२ असूल गर्ने पर्ने रू.	५७२७.१२
	संघीय सरकार हस्तान्तरित कार्यक्रम	
५८	**खरको छाना विस्थापित कार्यक्रमः** १५६—२०७७।३।२९ खरको छाना विस्थापित गरी जस्ता पाता वितरण कार्यक्रमको लागत अनुमान रू. ९७३६९२९.६५ को खरिद कार्यको लागि पश्चिमाञ्चल हार्डवेयरसँग मिति २०७७।२।२२ मा सम्झौता भएको छ । उक्त सम्झौता अनुसार रू. ८८३१५१५।- मा २६ गेज हेभी कलर ०.४१ एमएम ९ एफ जस्ता पाता खरिद गरेको छ । यस सम्बन्धमा देखिएका व्यहोरा देहाय अनुसार छन्	
	(क) सम्झौता अनुसारको जस्ता पाताको भुक्तानीको लागि पश्चिमाञ्चल हार्डवेयरले २०७७।३।२५ मा बील पेश गरेको छ । जस्ता पाता हालसम्म पनि लक्षित वर्गलाई वितरण नगरी राखिएको देखियो । आर्थिक वर्षको अन्त्यमा खरिद गरी कार्यालयमा मौज्दात रहेको कारणले बजेट निष्कृय रहेको अवस्था छ । उक्त परिमाणको जस्तापाता आगामी वर्षको कार्यक्रममा समावेश गरी खर्च भएको प्रमाण पेश गर्नु पर्ने रू.	८८३१५१५.००

(ख) सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम १० (७) अनुसार अनुसूची १ मा निर्माण कार्यको लागत अनुमान तयार गर्दा ४ प्रतिशत कन्टिन्जेन्सी समावेश गर्न पाउने व्यवस्था छ । त्यसैगरी सोही नियमावलीको नियम १० मा मालसामानको लागत अनुमान बनाउँदा कन्टिन्जेन्सी समावेश गर्न पाउने व्यवस्था छैन । खरको छाना विस्थापित गरी जस्ता पाता वितरण कार्यक्रमको लागत अनुमान तयार गर्दा समावेश गरेको ३ प्रतिशतले हुने कन्टिन्जेन्सी रू. २५८५०२.५६ कट्टा गरी राखेको पाइयो ।खरिद कार्यमा कन्टिन्जेन्सी कट्टा गर्न पाउने प्रवधान नभएको र संघीय सरकारबाट हस्तान्तरित कार्यक्रमको बजेट बाँकी रकम फिर्ता गर्नु पर्ने हुँदा कन्टिन्जेन्सी कट्टा गरी राखेको रकम संघीय सरकारको कोषमा फिर्ता दाखिला गर्नु पर्ने रू. २५८५०२.५६

सशर्त कार्यक्रमतर्फ

५९ **शिक्षक दरवन्दी र पदपूर्ति -** स्थानीय तह अन्तर्गत रहेका सामुदायिक विद्यालयहरूमा दरबन्दी अनुसार शिक्षकको पदपूर्ति भई नियमित पठनपाठनको व्यवस्था हुनुपर्दछ । यस स्थानीय तह अन्तर्गत विभिन्न तहका १५ सामुदायिक विद्यालयहरूको शिक्षक दरवन्दी र पदपूर्तिको अवस्था एवं विद्यार्थीको संख्या निम्नानुसार रहेको देखिन्छ ।

सि.नं.	विद्यालयको नाम	शिक्षक दरबन्दी	पदपूर्ति राहत समेत	पदपूर्ति मध्ये करार	विद्यार्थी संख्या
१	श्री विरेन्द्र मा वि हेकुली	१४	१७	१	५६८
२	श्री सिद्धपृथ्वी जनता मा वि श्रीगाँउ	१५	१८	०	४९५
३	श्री मा वि मधपुर	६	१०	१	३३९
४	श्री भानु मा वि प्रसडुवा	६	१०	०	३८६
५	श्री जनता आधारभूत विद्यालय बुटनिया	६	८	२	३२०
६	श्री आधारभूत विद्यालय बाँकीबेटापुर	६	८	२	१५७
७	श्री सरस्वती आ वि पदमपुर	४	६	१	२०१
८	श्री रात्री आधारभूत विद्यालय वैवाङ	३	५	२	१००
९	श्री लक्ष्मीनारायण आ वि सलौरा	६	७	१	२२५
१०	श्री प्राथमिक विद्यालय कौवाघारी	३	४	१	११९
११	श्री ज्ञानज्योति प्रा वि बोकटी	१	३	३	१०९
१२	श्री रात्री प्रा वि सिम्ठाना	१	१	०	३९
१३	श्री प्राथमिक विद्यालय मलइखोला	१	२	१	३०
१४	श्री ज्ञानज्योति प्रा वि खलुवाचिस	२	२	०	६३
१५	श्री सरस्वती प्रा वि मिरौली	०	०	०	२८
	जम्मा	७४	१०१	१५	३१७९

६० **विद्यालयगत निकासा रजिष्ट्रर:** अधिकार प्राप्त अधिकारीले आम्दानी खर्च ठीक र विश्वसनीय रहेको तथा दोहोरो हुने गरी भुक्तानी भएको छैन भन्ने कुरामा सुनुश्चित हुनुपर्दछ । कार्यालयले तोकिएको ढाँचामा विभिन्न विद्यालयलाई निकासा दिएको रकमको स्पष्ट विवरण खुलाई दोहोरो भुक्तानी नहुने गरी अभिलेख राख्ने नगरेकोले दोहोरो भुक्तानी हुन सक्ने अवस्थाको नियन्त्रण गर्न भरपर्दो आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली अवलम्वन गरेको पाइएन । तोकिएको ढाँचामा विद्यालयगत निकासा रजिष्ट्रर राख्नु पर्दछ ।

६१ **छात्रवृत्तिः** कार्यक्रम कार्यान्वयन पुस्तिका २०७६।७७ को क्रियाकलाप नं ७.२.१.१ EMIS मा प्रविष्ट तथ्याङ्कलाई सम्बन्धित विद्यालबाट कक्षागत विद्यार्थीहरूको यथार्थ तथ्याङ्कसँग भिडान गराइ शिक्षा अधिकृतबाट प्रमाणित गरी सोका आधारमा विद्यालयहरूलाई छात्रवृत्ति रकम अनुदान दिनुपर्दछ। गो.भौ.न. ६३ मिति २०७६।११।२३ मा कार्यालयले १५ विद्यालयमा अध्ययनरत विद्यार्थीहरूलाई

<table>
<tr><td></td><td>वितरण गर्ने छात्रवृत्ति रकम रू. ३७२८०० निकासा गरेको छ । नमूनाको रूपमा कार्यालय नजिकको वीरेन्द्र मा.वि.को माग गर्दा विद्यार्थीहरूले छात्रवृत्ति बुझेको भर्पाइ पेश भएकोले बाँकी विद्यालयहरूको समेत कार्यालयले अनुगमन गर्नु पर्दछ ।</td><td></td></tr>
<tr><td>६२</td><td>दिवा खाजा : कार्यक्रम कार्यान्वयन पुस्तिका (आ.व.२०७६।७७) को क्रियाकलाप नं. २.७.११.१ मा स्थानीय तहले विद्यार्थीका लागि दिवा खाजा कार्यक्रम कार्यान्वयन गर्दा विद्यालयगत तथ्याङ्कका आधारमा प्रति विद्यार्थी दैनिक रू.१५।— का दरले विद्यालय सञ्चालन भएको दिनलाई आधार मानेर वर्षमा १८० दिनका लागि अनुदान दिने व्यवस्था छ । त्यसै स्थानीय तहले दिवा खाजा उपलब्ध गराइएका विद्यालयको विद्यार्थी दैनिक हाजिरी पुस्तिका (परीक्षामा सामेल भएको दिन समेत) को प्रतिलिपि विद्यालयका प्रधानाध्यापक र विद्यालय व्यवस्थापन समितिको अध्यक्षबाट प्रमाणित गराइ स्थानीय तहमा संकलन गरी संख्या यकीन भएपश्चात मात्र अनुदान दिने व्यवस्था छ ।कार्यालयबाट प्राप्त सामुदायिक विद्यालयको आर्थिक वर्ष २०७६।७७ को दिवा खाजा निकासाको विवरण अनुसार श्री लक्ष्मी नारायण आधारभूत विद्यालयले चैत्र महिनामा १० दिन विद्यालय नखुलेको दिनको समेत भरपाइ वनाइ पेश गरेको पाइयो । विद्यालय नखुलेको समयमा समेत दिवा खाजाको निकासा माग गर्नेलाई जिम्मेवार वनाइ १४४ विद्यार्थीको रू. १५।- का दरले हुने रकम रू. २१६०० असूल गर्नुपर्ने रू.</td><td>२१६००.००</td></tr>
<tr><td>६३</td><td>निःशुल्क पाठ्यपुस्तकः कार्यालयले निःशुल्क पाठ्यपुस्तक खरिदको लागि विभिन्न विद्यालयलाई गो.भौ.नं. ८५-०७७/१/२८ बाट रू.९९५८८७।– र भौ.नं. १००-०७७/२/२७ बाट रू. १०७९७०।- गरी रू.११,०३,८५७।- अनुदान निकासा गरिएको छ । सार्वजनिक विद्यालयमा प्रदान गरिने निःशुल्क पाठ्यपुस्तक समयमा विद्यालयले खरिद गरी विद्यार्थीलाई उपलब्ध गराए नगराएको, विद्यालयले प्रयोग गर्ने पाठ्यसामग्री पाठ्यक्रम विकास केन्द्रको स्वीकृत सूची मध्येबाट भए नभएको सम्बन्धमा कार्यालयले अनुगमन गर्नुपर्दछ ।</td><td></td></tr>
<tr><td>६४</td><td>कार्यक्रम कार्यन्वयन पुस्तिकाको पालना नभएको – नेपाल सरकार तथा पालिकाबाट विद्यालयहरूलाई वार्षिक कार्यक्रम अनुसार दिईने एकमुष्ट अनुदान तथा निकासा सम्बन्धमा मानव स्रोत विकास केन्द्र सानोठिमीबाट प्रकाशित कार्यक्रम कार्यान्वन पुस्तिकामा उल्लेख भए अनुसार दिनुपर्ने कानूनी व्यवस्था छ । तर पालिकाले उक्त पुस्तिकामा उल्लेख भए भन्दा बढी हुने गरी निम्नानुसार बुक कर्नर तर्फ रू. २४००० बढी निकासा दिएको देखियो । तसर्थ तोकिए भन्दा बढी निकासा भएको रकम असूल गरी सम्बन्धित राजस्व खातामा दाखिला हुनुपर्ने देखिएको रू.</td><td>२४०००.००</td></tr>
<tr><td></td><td>
<table>
<tr><th>गो.भौ./मिति</th><th>विद्यालयको नाम</th><th>कार्यक्रम</th><th>बढी भुक्तान रकम</th></tr>
<tr><td>६३- २०७६/११/२३</td><td>सिद्ध पृथ्वी जनता उ मा वि</td><td>बुक कर्नर</td><td>१००००</td></tr>
<tr><td>६३- २०७६/११/२३</td><td>विरेन्द्र मा वि</td><td>बुक कर्नर</td><td>४०००</td></tr>
<tr><td>६३- २०७६/११/२३</td><td>लक्ष्मी नारायण प्रा वि</td><td>बुक कर्नर</td><td>१००००</td></tr>
<tr><td colspan="3">जम्मा</td><td>२४०००</td></tr>
</table>
</td><td></td></tr>
<tr><td>६५</td><td>सौर्यबत्तीः ११३ —२०७७।३।१६ र १५२—०७७।३।२८ सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ को दफा ८(२) मा यस ऐन अन्तर्गत बनेको नियम बमोजिम खरिद गर्दा प्रतिस्पर्धा सिमित हुने गरी टुक्रा टुक्रा पारी खरिद गर्न नहुने व्यवस्था छ । कार्यालयले सशर्त अनुदान तर्फ रू. १० लाख ७५ हजार विनियोजन गरेकोमा लागत अनुमान तयार नगरी प्रतिस्पर्धा सिमित हुने गरी रक्षा सप्लायर्सबाट रू. ४९५९६० र भेरी राप्ती उर्जा प्रा. लि. बाट रू. ४९५९६०।- गरी जम्मा रू. ९९१९२०।- सौर्यबत्ती खरिद गरेको छ । लागत अनुमान टुक्रा गरी तथा बैकल्पिक उर्जा प्रवर्द्धन केन्द्रबाट निर्माणमा प्रयोग भएका सामग्रीको अद्यावधिक गुणस्तर प्रमाण वेगर भुक्तानी दिएको नियमसम्मत नदेखिएको रू.</td><td>९९१९२०.००</td></tr>
</table>

६६	**अनुदानको अनुगमनः** विद्यालय क्षेत्र विकास कार्यक्रम कार्यान्वयन पुस्तिकाको क्रियाकलाप नं.२.९५.११.७७६ मा परम्परागत शिक्षा दिने गुरुकुल, आश्रम, गुम्बा, मदरसा सामुदायिक विद्यालय सार्वजनिक शैक्षिक गुठी वा बैकल्पिक शैक्षिक कार्यक्रमका रुपमा अनुमति लिई संचालनमा रहेका बिद्यायहरूलाई एकमुष्ठ अनुदान दिने व्यबस्था छ । यस्ता विद्यालयहरूलाई अनुदान निकासा दिनु भन्दा पहिले नै सम्बन्धित कर्मचारीबाट स्थलगत निरीक्षण गरी तोकिए बमोजिमको संख्यामा बिद्यार्थी नियमित रुपमा अध्यनरत भएमात्र निकासा दिने र यसरी वितरित रकम कुन कुन विद्यालयहरूलाई वितरण गरिएको हो सोको विवरण र विद्यार्थी संख्या समेत शिक्षा तथा मानवश्रोत विकास केन्द्रमा अनिवार्य रुपमा पठाउनु पर्ने व्यवस्था रहेकोछ । कार्यालयले यस वर्ष ८ मदरसा विद्यालयहरूलाई रू. १५६०४००।- अनुदान निकासा गरेकोछ । ती विद्यालयहरू हाल नियमित रुपमा संचालनमा रहे नरहेको सम्बन्धमा अनुगमन गरी प्रतिवेदन तयार गरेको देखिएन । अतःआफूले दिएको अनुदान रकमको उपयोगको सुनिश्चितताको लागि अनुगमन गरी अनुमति नलिएका र नियमित संचालनमा नरहेका यस्ता विद्यालयहरूको अभिलेख व्यबस्थित गरी अनुदान रकम रोक्का राख्नु पर्दछ ।	
६७	**समानीकरण अनुदानबाट शिक्षकको तलब भत्ता-** अन्तर सरकारी वित्त व्यवस्थापन ऐन, २०७४ को दफा ९ ले स्थानीय तहलाई स्वीकृत दरबन्दी भित्रका शिक्षकको तलब भत्ता बापत सशर्त अनुदान उपलब्ध गराउने व्यवस्था छ । साविकको जिल्ला शिक्षा कार्यालयबाट अनुमति प्राप्त गरी सञ्चालनमा रहेका र कुनै पनि दरबन्दी तथा राहत अनुदान कोटा प्राप्त नगरेका विद्यालयलाई शिक्षक व्यवस्थापन गर्ने गरी शैक्षिक सत्र २०७६ का लागि सहयोग अनुदान दिन सकिने व्यवस्था छ । तर पालिकाले स्वीकृत दरबन्दीभित्र नपरेका एवं विद्यालयले गत विगतदेखि नै आन्तरिक स्रोतबाट तलब भत्ता व्यहोरेका शिक्षकलाई वित्तीय समानीकरण अनुदानबाट रू. ३५ लाख ६५ हजार तलब भत्ता भुक्तानी गरेको पाइयो ।	
६८	**औषधि खरिद-** सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम ८५ को उपनियम १(क) मा बीस लाख रुपैयाँसम्मको औषधिजन्य मालसामान उत्पादकले राष्ट्रिय स्तरको समाचार पत्रमा सूचना प्रकाशन गरी तोकेको बिक्री मूल्यमा सोझै खरिद गर्न सकिने व्यवस्था भए छ । तर स्थानीय तहहरूले उक्त प्रक्रियावेगर पटक पटक गरेर रू. ३४ लाख ६१ हजारका औषधि सोझै खरिद गरेको छ । यस सम्बन्धी देखिएको व्यहोराहरू निम्नानुसार छनः • खरिद गरेका उक्त औषधि कुन औषधि कम्पनीबाट उत्पादन भएको हो र सोको मूल्य राष्ट्रिय पत्रपत्रिकामा प्रकाशन समेत भएको नदेखिएको, • आपूर्ति हुने औषधि डव्लु.एच.ओ. सर्टिफाइड हुनुपर्ने औषधिको उत्पादन मिति, ब्याच नं र म्याद समाप्त मिति उल्लेख गरी सम्बन्धित विषय विज्ञबाट मुचुल्का उठाई राख्ने नगरेको तथा उक्त औषधि बिक्रीको लागि होइन खुलाएको प्रमाण समावेश नभएको, • आपूर्ति भएका औषधि एंवम सर्जिकल सामान स्टोर दाखिला हुनुअघि स्पेशीफिकेशन अनुसार भए/नभएको नखुलाएको कारण औषधिको गुणस्तर र म्याद सम्बन्धमा यकीन गर्न सकिएन । • औषधिको जिन्सी किताबमा आम्दानी बाँध्दा खरिद गरेको र जिल्लाबाट हस्तान्तरण भई आएको खुल्ने गरी व्यवस्थित रुपमा आम्दानी बाँध्ने नगरेको, • औषधिको खर्च घटाउदा मागफारामको आधारमा घटाउनु पर्ने एकमुष्ट घटाउने गरेको । तसर्थ औषधिको खरिद, आपूर्ति, दाखिला तथा खर्चको विवरण अद्यावधिक हुने गरी अभिलेख राख्ने, तोकिएको गुणस्त अनुसारकै औषधि प्राप्त भएको नभएको एकीन गरी हस्तान्तरण तथा खरिद गरिएको औषधिको विवरण खुल्ने गरी अभिलेख राख्ने तथा आर्थिक वर्षको अन्त्यमा बांकी रहेको औषधिहरू जिम्मेवारी जिन्सी अभिलेख व्यवस्थित गर्नेतर्फ ध्यान दिनुपर्दछ ।	

	प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम	
६९	कार्यक्रम अन्तर्गत कामका लागि पारिश्रमिकमा आधारित सामुदायिक आयोजना सञ्चालन गर्न कुल निकासा प्राप्त रू. ५८९३०००।- मध्येबाट बाटो स्तरोन्नति ९, सिंचाई कुलो निर्माण-२, सार्वजनिक निर्माण-१ मा निर्माण सामग्री खरिद तथा ढुवानी र कण्टिन्जेन्सी खर्च बाहेक श्रमिक ज्यालामा रू.४५३७४५७।- खर्च भएको देखिन्छ । सो सम्बन्धमा देखिएका व्यहोरा निम्नानुसार छन्ः	
६९.१	स्थानीय तहमा सूचीकृत बेरोजगार व्यक्तिलाई न्यूनतम रोजगारी प्रत्याभूत गराउन एवम् सामुदायिक पूर्वाधारहरूको विकास मार्फत नागरिकको जीवनयापनमा सुधार ल्याउने उद्देश्यले स्थानीयतहभित्र प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम सञ्चालनमा रहेको छ । प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम संचालन निर्देशिका, २०७५ को दफा २(१) बमोजिम पालिकाले बेरोजगारको तथ्याङ्क अद्यावधिक गरेर, सूचीमा समावेश भएकाहरूलाई प्राथमिकीकरण गरी प्राथमिकता क्रम अनुसार, कामका लागि रोजगार कार्यक्रममा संलग्न गराई रोजगारी दिनुपर्ने व्यवस्था रहेकोमा, कार्यालयले ३८६२ बेरोजगारको तथ्याङ्क अद्यावधिक गरेको छ । बेरोजगारको सूचीमा समावेशलाई प्राथमिकीकरण गरेको छैन । श्रमिकको संख्या पनि अत्यधिक रहेकोले कार्यक्रमको उद्देश्य अनुरुप लक्ष्य हाँसिल गर्ने गरी कार्यान्वयन भएको पाईएन । लक्षित वर्गलाई १५ दिनदेखि २१ दिनसम्म रोजगारी उपलब्ध गराई श्रमिक ज्याला, प्रशासनिक र कार्यक्रम खर्च समेत खर्च लेखेको छ । उक्त खर्चबाट लक्षित वर्गमा अल्पकालीन रोजगारी सृजना भए तापनि कामको दीगोपना तथा दीर्घकालीन रोजगारी सृजना भएको देखिंदैन ।	
७०	रोजगार कार्यक्रममा आवद्ध हुनको लागि ३८६२ जनाले निवेदन दिएकामा जम्मा ३३८ जना छनोट भएको प्रतिवेदन गाँउपालिकाले तयार गरेको छ । पालिकका ७ वटा वडामा यो कार्यक्रम संचालन भएको छ । ७ वटा वडामा सञ्चालित कार्यक्रममा ३३८ जनालाई दैनिक रू. ५१७ को दरले बढीमा २१ दिन सम्म रोगजारी दिएको पाइयो ।	
७१	**मुख्यमन्त्री रोजगार कार्यक्रम :** मुख्यमन्त्री ग्रामीण विकास तथा रोजगार कार्यक्रम सञ्चालन कार्याविधि, २०७५ को परिच्छेद ३ मा लक्षित समूहको व्यवस्था गरेको छ ।कार्यालयले मुख्यमन्त्री ग्रामीण विकास कार्यक्रमको लागि संचालन गरेको कार्यक्रममा लक्षित वर्गको छनोटको आधार पेश गरेको छैन। अति विपन्नको स्पष्ट आधार एवम् मापदण्ड नवनाई लाभग्राही दोहोरो हुनेगरी कार्यक्रम संचालन गरेकाले वास्तविक लाभग्राही समावेश भए नभएको यकीन हुन सकेन ।कार्यालयले कार्यक्रमको प्रभावकारीताको अनुगमन मूल्याङ्कन प्रतिवेदन तयार गरेको छैन ।स्पष्ट आधार एवम् मापदण्ड नबनाई कार्याविधि विपरित सामानको दिगो उपयोगको व्यवस्था मिलाई खर्च लेख्नु पर्दछ ।	

गो.भौ.नं.।मिति	कार्यक्रमको नाम	रकम
०६, २०७७.०२.२९	कुखुराका चल्ला वितरण कार्यक्रम	४९१०३०.००
०८, २०७७.०३.२३	विपन्न विद्यार्थी पोशाक वितरण कार्यक्रम	१४९८९१०.००
०९,२०७७.०३.२३	निःशुल्क टनेल वितरण कार्यक्रम	४९७६४८.००
११,२०७७.०३.२६	आमा समूहलाई कार्पेट वितरण	१४९५८४.००
जम्मा		२६३७१७२.००

समानीकरण पूँजीगत तर्फ

७२ १५८–२०७७।३।३० पालिकाले ४० वटा विद्युत पोल र ३५०० मिटर विद्युत तार पीपीआर निर्माण सेवाबाट रू. ४८२५१०.०० मा खरिद गरी राखेको देखियो । आर्थिक वर्षको अन्त्यमा खरिद गरी कार्यालयमा मौज्दात रहेको कारणले बजेट निश्कृय रहेको अवस्था छ । उक्त परिमाणको विद्युत तार पोल आगामी वर्षको कार्यक्रममा समावेश गरी खर्च भएको प्रमाण पेश गर्नु पर्ने रू. ४८२५१०.००

७३ **कन्टिन्जेन्सी खर्चको अभिलेखः** सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम १०(७) अनुसार लागत अनुमान तयार गर्दा लागत अनुमानको ४ प्रतिशतमा नबढ्ने गरी कन्टिन्जेन्सी खर्च समावेस गर्न सकिने र खर्च गर्दा पूँजीगत प्रकृतिको २ प्रतिशत र अन्य सानातिना खर्च २ प्रतिशतभन्दा नबढ्ने गरी खर्च गर्न सकिने ब्यवस्था गरेको छ । कार्यालयबाट योजना कार्यान्वयन गर्ने क्रममा प्रत्येक कार्यक्रम खर्चबाट ३ प्रतिशतका दरले बीलबाट यस्तो रकम कट्टी गर्ने गरेको छ । कार्यालयले आ.व २०७६/७७ मा कन्टिन्जेन्सी बापत रू. १७ लाख ५८ हजार कट्टी गरेको छ । उक्त रकम मध्ये रू. ८ लाख ४८ हजार खर्च भएको छ । यसरी कट्टी गरेको रकमको कार्यक्रमगत कन्टिन्जेन्सी खर्चको अभिलेख खडा गरी राख्नु पर्नेमा राख्ने गरेको छैन । कन्टिन्जेन्सी खर्चको कार्यक्रमगत खर्चको अभिलेख अध्यावधिक गरी राख्नु पर्दछ ।

७४ **कार्य सम्पन्न प्रतिवेदनः** सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम १२५(२)मा कुनै निर्माण कार्य सम्पन्न भई त्रुटी सच्याउने दायित्वको अवधि समाप्त भएपछि प्राविधिक कर्मचारीबाट जाँचबुझ गराई कार्य सम्पन्न प्रतिवेदन तयार गर्नु पर्ने व्यवस्था छ । यस स्थानीय तहले उल्लिखित कानूनी व्यवस्था बमोजिम त्रुटी सच्याउने दायित्वको अवधि समाप्त भएपछि कार्य सम्पन्न प्रतिवेदन तयार गरेको पाइएन । कानूनी व्यवस्थाको पालना नभएकोले त्यस्तो निर्माण कार्य स्वीकृत ड्रइङ डिजाइन वा स्पेसिफिकेशन बमोजिम भए नभएको यकीन हुन सक्ने अवस्था देखिएन ।

७५ **डीपीआर खर्चः** बजेट व्यवस्था भई कार्यान्वयन हुने आयोजनाको मात्र गुरुयोजना डीपीआर लगायतको अध्ययन गरी प्रतिवेदन तयार गर्नु पर्दछ । यस स्थानीय तहले यो वर्ष स्वीकृत वार्षिक कार्यक्रम अनुसार देहायबमोजिमको कार्य परामर्शदाताबाट गराई प्रतिवेदन प्राप्त गरको छ ।

कार्य विवरण	परामर्शदाता	स्वीकृत रकम	खर्च रकम	आयोजनाको लागत
कलङ खोला डी.पी.आर.	क्यानभास इन्जिनियरिङ कन्सलटेन्सी	१२०००००	११८०८५०	५ करोड
शितभण्डार	मूनस्टार कन्सलटेन्सी	२०००००	२०००००	१३१२४०००
प्रशासनिक भवन डी.पी.आर	ल्याण्डस्कोप इ.क.	१७०००००	११४९२१०	
जम्माः		३१०००००	२५३००६०	

यस्तो अध्ययन कार्य गराउँदा लाग्ने खर्चको लागत अनुमान तयार गर्दा कुनै आधार नलिई स्वीकृत बजेट बमोजिमकै रकम खर्च गरेको उपयुक्त देखिएन । डी.पी.आर.तयार गर्दा गाऊँपालिकाको प्राविधिक जनशक्ति प्रयोग नगर्नाको कारण स्पष्ट गर्दै आगामी दिनमा गाऊँपालिकाको प्राविधिक जनशक्तिबाट यस्तो कार्य गराउनु पर्दछ । साथै यसरी अध्ययन प्रतिवेदन तयार भएका आयोजनाहरू कार्यान्वयनमा गएको समेत नदेखिएकोले खर्चको सार्थकता समेत देखिएन ।

७६ **गुणस्तर परीक्षणः** सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम ११५(१) अनुसार सार्वजनिक निकायले आपूर्ति गरेका मालसामान सम्झौतामा उल्लेखित प्राविधिक स्पेशिफिकेसन र गुणस्तर वमोजिम भए नभएको निरीक्षण वा परीक्षण गर्नु गराउनु पर्ने व्यवस्था छ । स्थानीय तहले निर्माण व्यवसायी तथा उपभोक्ता समिति मार्फत कार्य गराएकोमा निर्माण कार्यमा प्रयोग हुने सामानको गुणस्तर परीक्षण

गरेको पाइएन । केही उदाहरण देहाय बमोजिम छन् ।

भौ.नं. मिति	निर्माण कामको विवरण	लागत अनुमान	खुद भुक्तानी	कामको प्रकृति
२७-२०७७/३/८	कल्भर्ट निर्माण	५५०३१६.२८	४९४५५८.००	उपभोक्ता समिति
५५-२०७७/३/१९	पर्खाल निर्माण	५५०११२.३६	४८८०००.००	उपभोक्ता समिति
५७-२०७७/३/१९	सिंचाई कुलो निर्माण	५५०११२.३६	४६६५६७.००	उपभोक्ता समिति
६७-२०७७/३/२२	लक्ष्मी नारायाण आवि पर्खाल निर्माण	१८७०६०७.५७	१६९३९६६.००	उपभोक्ता समिति
१२१-२०७७/३/२८	पर्खाल निर्माण	५५१०८६.४०	४९०४००.००	उपभोक्ता समिति
१३८-२०७७/३/२९	कुलो निर्माण	४४१४१७.८४	३८३९५०.००	उपभोक्ता समिति
१४७-२०७७/३/२९	पक्की नहर निर्माण	३३०४४७.२१	२९६५६०.००	उपभोक्ता समिति
१५७-२०७७/३/३०	पर्खाल निर्माण	१८७०००७.२१	१७०००००.००	उपभोक्ता समिति

७७ **मालसामानको गुणस्तर परीक्षणः** सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम ११५ मा सार्वजनिक निकायले आपूर्ति गरिएका मालसामान सम्झौतामा उल्लिखित प्राविधिक स्पेसिफिकेशन र गुणस्तर बमोजिमका भए नभएको निरीक्षण वा परीक्षण गर्नु गराउनु पर्ने, निरीक्षण वा परीक्षण गर्ने निकाय, अधिकारी वा समितिले निरीक्षण वा परीक्षण गरी सकेपछि स्वीकृत र अस्वीकृत मालसामानको विवरण उल्लेख गरी निरीक्षण प्रतिवेदन तयार गर्नुपर्ने, त्यस्तो प्रतिवेदनमा जाँच भएको मालसामानको नाम, प्रतिशत, स्पेसिफिकेशन, निरीक्षण वा परीक्षणको परिणाम उल्लेख गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । यस सम्बन्धमा देखिएका उल्लेखनीय व्यहोरा निम्नानुसार छन्ः

- कार्यालयमा मालसामान प्राप्त भएपछि खरिद सम्झौतामा उल्लेख भए अनुसार स्पेसिफिकेशन तथा गुणस्तर सम्बन्धी मापदण्ड पुरा गरे नगरेको खुल्ने गरी परीक्षण सूची सहित नियमको व्यवस्था बमोजिम प्राविधिक स्पेशिफिकेशन तथा गुणस्तर सम्बन्धी सर्त पुरा गरे नगरेको प्रतिवेदन पेश गर्ने गरको पाइएन । तसर्थ मालसामानको प्रकृतिअनुसार तुलनात्मक तालिका वा परीक्षण सूची (check list) सहितको प्रतिवेदन प्राप्त गरी मालसामान दाखिला तथा भुक्तानी गर्ने व्यवस्था मिलाउनु पर्ने देखिन्छ ।
- देहायका मालसामान खरिद गरी सम्बन्धित आपूर्तिकर्तालाई भुक्तानी गरेकोमा निरीक्षण/परीक्षण गर्न गठन गरिएको बोर्डले तयार गर्नेगरेको खोलुवा फाराम समेत नलिई भुक्तानी गरेको उदाहरण देहाय अनुसार रहेको छः

गो.भौ. र मति	मालसामानको नाम	भुक्तानी रकम	बिक्रेता
४-२०७६/१०/६	ल्यापटप तथा कम्प्युटर	४९७१०२.००	डिजिटल पावर सलुसन
१८-२०७७/३/२	ल्यापटप	११२६६१.००	डिजिटल पावर सलुसन
१५६-२०७७/३/२९	जस्ता पाता	८८३१५१५.००	पश्चिमाञ्चल हार्डवेयर प्रा.लि.

७८ **बिजक भन्दा बढी मूल्यांकन–** सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम ९७ (६) मा उपभोक्ता समिति वा लाभग्राही समुदायले हरेक किस्ताको कामको प्राविधिक मूल्याङ्कन, बील, भरपाई र खर्च प्रमाणित गर्ने अन्य कागजात त्यस्तो समिति वा समुदायको बैठकबाट अनुमोदन गराई सम्बन्धित सार्वजनिक निकायमा पेश गर्नु पर्ने व्यवस्था छ । उपभोक्ताले यसरी पेश गरेका बील भपाईले उपभोक्ताको वास्तविक खर्चलाई देखाउँछ । कार्यालयले देहाय अनुसारका उपभोक्ता समितिहरूलाई आर.सि.सि. को लागि फलामे डण्डी काट्ने, मोड्ने, नक्सा अनुसारका ठाउँमा राख्ने कार्यको दर विश्लेषण अनुसार फलामे डण्डीको प्रति केजी रू. ९७.८१ राखेको छ । दर विश्लेषणमा डण्डीको मूल्य मू.अ.कर समेत रू. ८७.२४ समावेश गरेको छ । देहाय अनुसारका उपभोक्ता समितिहरूले पेश गरेको बिजक भन्दा बढी मूल्यांकन गरी थप व्ययभार पारेको पाइयो । प्राविधिकले गरेको नापी अनुसार प्रयोग गरेको परिमाण अनुसार खरिद मूल्य र मूल्यांकनमा डण्डीको मूल्यमा देहाय अनुसार २३१६०.१०

बढी व्ययभार परेको असूल गर्नु पर्ने रू.

भौ.नं. र मति	उपभोक्ता स मति	परिमाण	खरिद दर	मूल्यांकनको दर	बढी रकम
२४-२०७७।३।५	कलङ खोला जाने बाटोमा कल्भर्ट	४०१.०३	७४.५८	८७.२४	५११७.१४
२७-२०७७।३।८	सलौरा स्कुल चौकमा कल्भर्ट	७०५.४५	७८.८२	८७.२४	५९४०.००
११९-२०७७।३।२८	वाल निर्माण	१६७१.६८	८०.००	८७.२४	१२१०२.९६
					२३१६०.१

७९ १४—२०७७।२।२८ पालिकाको वार्ड नं. ५ मा विनियोजन भएको बजेटबाट सूर्योदय कंक्रिट पोल एण्ड पाइप उद्योगबाट रू. ३३४४०।— को ह्युम पाइप खरिद गरी राखेकोमा खरिदको प्रयोजन नखुलाएको तथा उपयोग समेत गरेको देखिएन । उक्त परिमाणको ह्युम पाइप उपयोग भएको प्रमाण पेश गर्नु पर्ने रू. ३३४४०.००

समानीकरण चालु तर्फ

८० ३५०—२०७७।३।२८ आयकर ऐन, २०५८ को दफा ७ मा १० दिनको अन्तरमा एउटै फर्मलाई भुक्तानी दिएकोमा सो भुक्तानीमा अग्रीम कर कट्टा गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । पोशाक खरिद गर्दा माध्यमिक विद्यालय मधपुरले पेश गरेको बील बमोजिम एउटै फर्मबाट २०७७।०१।२५ देखि २०७७।०२।०५ सम्मका ४ वटा बिजकबाट रू.६९८७५।- खर्च लेखेकोमा नियमानुसारको १.५ प्रतिशत अग्रीम आयकर रू. १०४८।- सम्बन्धित फर्मबाट असूल गर्नुपर्ने रू. १०४८.००

८१ **बैठक भत्ताः** लुम्बिनी प्रदेश सार्वजनिक खर्चको मापदण्ड कार्यविधि र मितव्ययिता सम्बन्धी निर्देशिका, २०७५ को परिच्छेद २ बुदा नं १(क) अनुसार स्पष्ट विषयबस्तु र कार्ययोजना बेगर कार्यालय समयमा एकै निकायका कर्मचारी तथा पदाधिकारी मात्र बस्ने बैठकमा बैठक भत्ता उपलव्ध गराउन नमिल्ने, कार्य प्रकृति अनुसार मितव्ययी ढंगले न्यूनतम संख्यामा बैठक बसी कार्य सम्पन्न गर्नुपर्ने र बैठकमा सहायक कर्मचारी एकजना र सहयोगी कर्मचारी एकजनाको साथै विशेषज्ञ सेवा आवश्यक परेको अवस्थामा बढीमा ३ जना आमन्त्रित सदस्यको रुपमा थप व्यक्तिहरू राख्न सकिने उल्लेख छ । नमूना भौचर परीक्षणबाट देहायका कार्यालयले निम्न गौ.भौ.नं. र मितिबाट कार्यालयका कर्मचारी तथा पदाधिकारी मात्र रहने गरी ३ जना भन्दा बढी संख्यामा कर्मचारी राखी बैठक भत्ता खर्च लेखेको छ । मापदण्ड विपरित आमन्त्रित कर्मचारीलाई बैठक भत्ता भुक्तानी गर्ने कार्यमा नियन्त्रण गर्नु पर्दछ ।

भौ नं	आमन्त्रित संख्या	भुक्तानी रकम
४३७-२०७७।०३।३१	१७ जना	९३५००।००
४३७-२०७७।०३।३१	११ जना	५६०००।००

८२ **भ्रमण खर्च :** लुम्बिनी प्रदेश अन्तर्गतका स्थानीय तहका पदाधिकारी तथा सदस्यले पाउने सुविधा सम्बन्धी ऐन, २०७५ तथा भ्रमण खर्च नियमावली, २०६४ बमोजिम कार्यालयको काममा कर्मचारी तथा पदाधिकारीलाई भ्रमण खर्च भुक्तानी गर्दा देखिएका व्यहोराहरू देहाय बमोजिम छन् ।

- अधिकांश भ्रमणको उद्देश्य र स्पष्ट प्रयोजन कार्यालयकै कामका लागि भएको हो भनी सुनिश्चित हुने विश्वसनीय आधार नदेखिएको ।
- नियमानुसार भ्रमण अभिलेख खाता राखी पदाधिकारी तथा कर्मचारीको भ्रमण सम्बन्धी एकीकृत विवरण राख्ने नगरेको ।
- भ्रमण पश्चात् तोकिए बमोजिम भ्रमण प्रतिवेदन पेश गरी अधिकांश भ्रमणको भ्रमण खर्च भुक्तानी गर्ने नगरेको ।
- कतिपय भ्रमणहरू पालिका वा कार्यालयसँग असम्बन्धित नगर/गाँउपालिका गएको जनाई सो वापतको खर्च भुक्तानी गर्ने गरेको ।

	• स्पष्ट प्रयोजन बेगर वडा अध्यक्ष सहितका पदाधिकारीको ७ दिनको भ्रमण आदेश स्वीकृत गरी भुक्तानी गर्ने गरेको । अतः स्पष्ट प्रयोजन र उद्देश्य बेगर अधिकांश ७ दिनको समयावधी राखी भ्रमण खर्च भुक्तानी गरेको अवस्थाबाट भ्रमण खर्च भुक्तानीमा दुरुपयोगको सम्भावना देखियो । त्यसैले तोकिएको कानूनी व्यवस्थाको पालना गर्दै भ्रमण खर्चमा हुन सक्ने अनियमितता र दुरुपयोग नियन्त्रण गर्न भ्रमण आदेश स्वीकृत गर्ने पदाधिकारीले ध्यान दिनुपर्दछ ।	
	सामाजिक सुरक्षातर्फ	
८३	**प्रतिवेदनः** सामाजिक सुरक्षा सुरक्षा कार्यविधि, २०७५ को दफा ३० मा स्थानीय तहले वितरण गरेको भत्ताको चौमासिक वार्षिक विवरण अद्यावधिक गरी एमआइएसमा प्रविष्टी गर्नुपर्ने भुक्तानी गरेको रकम र बुझ्नेहरूको नामावली स्थानीय तहका कार्यालयका साथै स्थानीय तहका वडा कार्यालयमा समेत सार्वजनिक गर्नुपर्ने र पहिलो चौमासिक प्रगति विवरण मंसिर ७ गतेभित्र दोस्रो चौमासिकको प्रगति विवरण चैत ७ गतेभित्र र तेस्रो तथा वार्षिक प्रगति विवरण साउन ७ गतेभित्र प्रविष्टी गरिसक्नुपर्ने उल्लेख छ । कार्यालयले सबै विवरण एमआइएसमा प्रविष्ट गरेको जनाएको भए तापनि प्रगति विवरण पेश गरेको प्रमाण सुरक्षित नराखेकोले परीक्षण गर्न सकिएन ।	
८४	**पारदर्शिताः** कार्यविधिको दफा ३३ मा आगामी आर्थिक वर्षमा भत्ता प्राप्त गर्नेहरू सम्बन्धी विवरण वडा समितिको सिफारिशका आधारमा स्थानीय सभामा पेश गर्नुपर्ने चौमासिक वा वार्षिक रुपमा सामाजिक सुरक्षा कार्यक्रममा भएको निकासा तथा खर्चको पनि समीक्षा गर्नुपर्ने सामाजिक सुरक्षा भत्ता प्राप्त गर्ने लाभग्राहीको नामनामेसी स्थानीय तहको वेभसाइटमा राख्नुपर्ने व्यवस्था छ । गाँउपालिकाको निर्णय पुस्तिका तथा वेवसाइट अवलोकन गर्दा उल्लिखित कार्यहरू भएको पाइएन । कार्यविधि बमोजिम सामाजिक सुरक्षा सम्बन्धी खर्चलाई पारदर्शी बनाउन आवश्यक छ ।	
८५	**सार्वजनिक सुनुवाइः** वडा समितिले प्रत्येक चौमासिकमा कम्तीमा एकपटक सामाजिक सुरक्षा कार्यक्रम सम्बन्धमा सार्वजनिक सुनुवाइ गर्नुपर्ने सार्वजनिक सुनुवाइमा प्राप्त गुनासा तथा सुझावमध्ये आफूले सक्ने कुरा सम्बोधन गरी नसक्ने खालका सुझाव तथा गुनासाहरू सम्बोधनको लागि स्थानीय तहको कार्यालयमा पठाउनुपर्ने उल्लेख छ । वडा कार्यालयहरूमा सार्वजनिक सुनुवाइ भएको र गुनासा सम्बोधनको लागि स्थानीय तहको कार्यालयमा प्राप्त भएको प्रमाण पेश हुन आएन । कार्यविधिको पालना गर्नुपर्दछ ।	
८६	**तथ्यांक अध्यावधिक :** सामाजिक सुरक्षा कार्यक्रम सञ्चालन कार्यविधि, २०७५ को बँदा १९ अनुसार विभागले स्थानीय तहमा सामाजिक सुरक्षा सम्बन्धी सूचनालाई व्यवस्थित गर्न स्थानीय तह, विभाग र बैङ्क र वित्तीय संस्थाबीच प्रणालीगत सम्बन्ध स्थापना गरी सामाजिक सुरक्षा भत्ता वितरणलाई प्रभावकारी र पारदर्शी बनाउन केन्द्रीकृत व्यवस्थापन सूचना प्रणाली कार्यान्वयनमा ल्याउने र उक्त प्रणालीमा लाभग्राहीको विवरण प्रविष्टि गरी अद्यावधिक गर्ने जिम्मेवारी सम्बन्धित स्थानीय तहको हुने उल्लेख छ । कार्यालयले प्रत्येक वर्ष सामाजिक सुरक्षा भत्ता पाउने लाभग्राहीको तथ्याङ्क, कार्यविधि बमोजिम अद्यावधिक गरी सामाजिक सुरक्षा भत्ता वितरण गर्नुपर्नेमा प्रथम चौमासिकको एम.आई.एस. अध्यावधिक तथ्याङ्क लेखापरीक्षणको क्रममा पेश गरेको छैन ।कार्यविधि बमोजिम कार्यालयले केन्द्रीकृत व्यवस्थापन सूचना प्रणालीमा अद्यावधिक गर्नुपर्दछ ।	
८७	सामाजिक सुरक्षा कार्यक्रम सञ्चालन कार्यविधि, २०७५ को दफा २५(क) अनुसार बैंकहरूले लाभग्राहीको खातामा रकम जम्मा भएको स्पष्ट देखिने गरी लाभग्राहीको नाम, बैक खाता नम्बर र जम्मा भएको रकम सहितको विवरण (अनुसूची १३) चौमासिक रुपमा सम्बन्धित स्थानीय तहलाई विद्युतीय माध्यममा अनिवार्य पठाउनुपर्ने उल्लेख छ । यसरी पठाएको विवरणलाई रकम वितरण	

भएको भरपाई मानिने उल्लेख भएकोमा बैकहरूले सो अनुसूची गाँउपालिकामा पठाएको पाइएन । जसले गर्दा पेश्की दिएको रकम मध्ये कति वितरण भई कति बाँकी रहेको छ भनी एकीन हुन सकिएन ।

८८ **भत्ता विवरणको अनुगमनः** कार्यविधिको दफा २८ मा स्थानीय स्तरको अनुगमन तथा सुपरीवेक्षण समितिले चौमासिक रुपमा बैठक बस्ने तथा अनुगमन प्रतिवेदन प्रमुख वा अध्यक्ष समक्ष पेश गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । तर त्यस अनुसार अनुगमन गर्ने बैठक बस्ने तथा प्रतिवेदन प्रस्तुत गर्ने गरेको देखिएन। अतः कार्यविधि अनुसारको कार्यहरू कार्यान्वयन गर्नु पर्ने देखिन्छ ।

विपद् व्यवस्थापन

८९ **कार्य योजनाः** विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन ऐन, २०७४ को दफा १७(२) तथा विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन नियमावली, २०७६ को नियम (८) मा स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समितिको काम, कर्तव्य र अधिकारमा परिषद्/कार्यकारी/प्रदेश विपद् व्यवस्थापन कार्यकारी समितिबाट स्वीकृत एकीकृत क्षेत्रगत नीति तथा कार्यक्रम अनुरुप हुने गरी स्थानीय विपद् व्यवस्थापन योजना तर्जुमा गरी कार्यान्वयन गर्ने, बजेट विनियोजन गर्न लगाउने, सबै पक्षको समन्वय र संलग्न गराउने, विपद् पूर्व तयारी तथा प्रतिकार्य समिति गठन गर्ने, प्रभावित क्षेत्रमा उद्दार र राहत व्यवस्था गर्ने, ऐन बमोजिम कार्य गरे/नगरेको अनुगमन गर्ने, विपद् सूचना प्रणाली विकास र सञ्चालन, तथ्याङ्क अद्यावधिक गर्ने, विपद् घरपरिवारको पहिचान गर्ने, कर्मचारी क्षमता अभिवृद्धिको व्यवस्था र कार्यक्रम सहितको कार्ययोजना तयारी गरी लागू गर्ने/गराउने सम्बन्धी व्यवस्था छ । पालिकाले ऐन तथा नियमावलीमा तोकिएका कार्यहरू गरेको पाइएन । ऐन तथा नियमावलीको पालना गर्नु/गराउनु पर्दछ ।

९० **सरकारी तथा सार्वजनिक जग्गा संरक्षण, उपयोग तथा हक हस्तान्तरणः** स्थानीय सरकार सञ्चाल ऐन, २०७४ को दफा ९७ मा गाउँपालिका तथा नगरपालिकाले आफ्नो क्षेत्रभित्रको सरकारी सामुदायिक तथा सार्वजनिक सम्पत्तिको रेखदेख, मर्मत सम्भार र संरक्षण गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । पालिकाले आफ्नो क्षेत्रभित्रको सार्वजनिक सम्पत्तिको मर्मत सम्भार एवं संरक्षणको अभिलेख राखेको पाइएन । पालिका भित्र पर्ने सार्वजनिक जग्गाको विवरण नराखेकोले सार्वजनिक जग्गा अतिक्रमण भएको अवस्था समेत एकीन गर्न सक्ने अवस्था छैन । पालिकाले आफ्नो क्षेत्रभित्रको सम्पत्तिको रेखदेख मर्मत सम्भार एवं संरक्षण गर्नु/गराउनु/अभिलेख राख्नु पर्दछ ।

स्थानीय पूर्वाधार विकास साझेदारी कार्यक्रम-

९१ स्थानीय पूर्वाधार विकास साझेदारी कार्यक्रम (सञ्चालन कार्यविधि) नियमावली, २०७६ बमोजिम कार्यान्वयन हुने स्थानीय पूर्वाधार विकास साझेदारी कार्यक्रमको लागि यस स्थानीय तहलाई देहायअनुसार ५ परियोजना सञ्चालन गर्न रू. १ करोड बजेट प्राप्त भएकोमा रू. ८१ लाख ५७ हजार खर्च भई ८१.५७ प्रतिशत वित्तीय प्रगति प्राप्त भएको देखिन्छ ।

आयोजनाको प्रकार	आयोजनाको संख्या	बजेट रकम	खर्च रकम	वित्तीय प्रगति प्रतिशत	भौतिक प्रगति प्रतिशत
अन्य सार्वजनिक निर्माण	५	१ करोड	८१५६५६३	८१.५७	१००

कोभिड-१९ तर्फ

९२ कोभिड-१९ रोकथाम नियन्त्रण र व्यवस्थापनमा २०७७ असार मसान्तसम्मको प्राप्त रकम र खर्च सम्बन्धी विवरणमा कार्यालयले रू. ५१०३५६१।- आम्दानी भएको देखाएको छ भने असार मसान्त सम्ममा रू.३८८३२१५।- खर्च भएको छ । असार मसान्त सम्ममा खर्च नभइ रू. १२२०३४६।- बाँकी रहेको देखिन्छ । कार्यालयले देहाय अनुसार आम्दानी र खर्चको विवरण पेश गरेको गरेको

छ ।

बजेट/आम्दानीको स्रोत	२०७७ असार मसान्तसम्म प्राप्त रकम	२०७७ आश्विन मसान्तसम्म प्राप्त रकम	खर्च शीर्षक	२०७७ असार मसान्तसम्म खर्च रकम	२०७७ आश्विन मसान्तसम्म खर्च रकम
संघीय सञ्चित कोषबाट			राहत वितरण		
प्रदेश सञ्चित कोषबाट	१००००००		क्वारेन्टिन होल्डिङ्ग सेन्टर निर्माण व्यवस्थापन		
स्थानीय तहको आफ्नै बजेटबाट विनियोजन भएको	२९३७५००		आईशोलेसन केन्द्र निर्माण व्यवस्थापन	३८८३२१५	
संघीय कोभिड कोषबाट			जनशक्ति परिचालन		
प्रदेश कोभिड कोषबाट			औषधि एवं स्वास्थ्य उपकरण तथा सामग्री खरिद		
अन्य स्रोतबाट प्राप्त			स्वास्थ्य पूर्वाधार निर्माण		
चौतारी लघुवित्त संस्था लि. दंगीशरण	५०००		अन्य शीर्षकमा भएको खर्च		
आत्मनिर्भर लघुवित्त संस्था लि. घोराही	१५०००		बाँकी	१२२०३४६	
को.ले.नि.का. मार्फत (स्थानीय पूर्वाधार विकास साझेदारी कार्यक्रम अन्तर्गत चितानपुर लिफ्ट सिचाई योजनाको बचत)	११४६०६१	१० लाख कोरोना अस्थायी अस्पतालको लागि आन्तरिक स्रोतबाट			
जम्मा	**५१०३५६१**	१२,२०,३४६ गत आ.ब.को बाकी		**५१०३५६१**	१८७४०

९३ **क्वारेन्टिन र आइसोलेसन व्यवस्थापनः** कार्यालयले कोभिडको जोखिममा रहेका व्यक्तिहरूको व्यवस्थापनको लागि २ वटा क्वारेन्टिन तयार गरेकोमा देहायको सख्यामा क्वारेन्टिनमा बस्ने मानिसहरूको संख्या रहेको देखिन्छ । पालिकाले २ वटा केन्द्रको निर्माण र क्वारेन्टिनमा रहेका व्यक्तिहरूको खर्च रू. २३७५९२१।- रहेको छ ।

क्र स	यस निकायले तयार वा सञ्चालन गरेको क्वारेन्टिन/होल्डिङ सेन्टरको नाम	निर्माण खर्च	बेड संख्या	क्वारेन्टिनमा बस्नेहरूको संख्या		सञ्चालन व्यबस्थापन प्रयोजनको खर्च
				दैनिकरुपमा बसेको अधिकतम संख्या	आषाढ मसान्त सम्म क्वारेन्टिनमा बसेकाहरूको कुल संख्या	
१	विरेन्द्र मा.वि हेकुली		६५	६०	१९२	२३७५९२१
२	सिद्धपृथ्वी जनता मा.वि श्रीगाँउ		६५	६०	१२६	
जम्मा			१३०	१२०	३१८	२३७५९२१

९४ **जोखिम भत्ता** : नेपाल सरकारद्वारा जारी भएको "कोरोना भाइरस (कोभिड-१९) को संक्रमणको उपचारमा संलग्न जनशक्तिको जोखिम भत्ता व्यवस्थापन आदेश, २०७७ को दफा ७(ङ) मा, अनुगमन मूल्याङ्कन तथा व्यवस्थापनमा संलग्न प्रशासनिक जनशक्तिलाई नेपाल सरकारले तोकेको शुरु तलव

स्केलको ५० प्रतिशत र कन्ट्याक ट्रेसिङ्गमा खटिएका स्वास्थ्यकर्मी, क्वारेन्टिनमा खटिएका जनशक्तिलाई ७५ प्रतिशत जोखिम भत्ता प्रदान गर्न सक्ने व्यवस्था छ ।कार्यालयले अग्रपंतिमा खटेका ५५ जना स्वास्थ्यकर्मी, सुरक्षाकर्मी, प्राविधिक कर्मचारी, प्रशासनिक कर्मचारीलाई रू. १५४६०५५।९३ खर्च लेखेको छ ।

जो खम भत्ता पाउने पदा धकारी	कर्मचारी वा पदा धकारी संख्या	भत्ताको प्रकार	२०७६।७७सम्म खर्च रकम	कै फयत
स्वास्थ्यकर्मी	४८	कोरोना बिशेष प्रोत्साहन भत्ता	१४०६७४६२.५३	
सुरक्षाकर्मी	३	कोरोना बिशेष प्रोत्साहन भत्ता	३६८००.००	
प्रा व धक कर्मचारी				
प्रशासनिक कर्मचारी	१	कोरोना बिशेष प्रोत्साहन भत्ता	३६३६७.००	क्वारेन्टिनमा खटिए वापत
राजनितीक पदा धकारी				
एम्बुलेन्स चालक	**३**	कोरोना बिशेष प्रोत्साहन भत्ता	६५४२६.४०	
			१५४६०५५.९३	

९५ **औषधि उपकरण खरिदः** सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम १४५ (१) मा विशेष परिस्थितिमा खरिद गर्ने सम्बन्धी व्यवस्था अनुसार ऐनको दफा ६६ बमोजिम खरिद गर्दा सार्वजनिक निकायले खरिदको आवश्यकताको लिखित विवरण, गुणस्तर, परिमाण, शर्त र कार्य सम्पन्न गर्ने अवधि जस्ता विवरण तयार गरी आकस्मिक परिस्थितिको सामना गर्न आवश्यक परिमाण र समयावधिका लागि मात्र यथासम्भव प्रतिस्पर्धा गराई वा एउटा मात्र निर्माण व्यवसायी, आपूर्तिकर्ता, परामर्शदाता वा सेवा प्रदायकसँग लिखित दरभाउ वा प्रस्ताव लिई स्वच्छ र उचित मूल्यको लागि वार्ता गरी खरिद गर्नु पर्ने व्यवस्था छ । कार्यालयले कोभिड १९ प्रकोप रोकथाम र न्यूनीकरणको लागि देहाय अनुसारका प्रमुख स्वास्थ्य सामग्रीको खरिद गरेको छ । खरिद दर लट अनुसार फरक रहेको छ । कार्यालयले उपयुक्त खरिद विधि अवलम्बन गर्न नसक्दा एउटै सामानको समेत न्यूनतम् र अधिकतम् मूल्यबीच धेरै अन्तर रहेकोले कार्यालयले विशेष परिस्थितिमा खरिद गर्ने सम्बन्धी व्यवस्था प्रभावकारी रुपमा पालना गरेको देखिएन । सामग्री खरिदको विवरण देहाय अनुसार रहेको छः

क्रस	स्वास्थ्य सामग्री उपकरणको ववरण	आपूर्तिकर्ताको नाम	सम्झौता रकम	आपूर्ति गर्नुपर्ने मति	आपूर्ति गरेको मति	आपूर्ति भएको सामानको मूल्य	खरिद व ध
१	औषधि खरिद	अमर सि.के.सी	५१०१०	०७६/९/९	०७६/९/०	५१०१०	सोझै
२	औषधि	गंगा मेडिसेल्स	४९९७७०	०७६/१०/५	०७६/१०/५	४९९७७०	कोटेशन
३	ल्याप उपकरण	एस.ए.केमिकल्स	४९८७३९	०७६/१०/५	०७६/१०/५	४९८७३९	कोटेशन
४	ल्याप केमिकल	जयमाता सर्जिकल	४९५६८९	०७६/१०/५	०७६/१०/५	४९५६८९	कोटेशन
५	औषधि खरिद	भैरब फर्मासिटिकल्स	७२००३५	०७७/२/२२	०७७/२/२२	७२००३५	टेन्डर
६	अटो एनालाइजर उपकरण र रिएजेन्ट	मास मेडिसेल्स	३३३३५०	०७७/३/२२	०७७/३/२५	३३३३५०	कोटेशन
७	उपकरण	लक्की सर्जिकल	१४८९१५	०७७/३/८	०७७/३/८	१४८९१५	कोटेशन
८	न्यानो झोला	एस.के. केमिकल्स	८९८३५	०७७/३/२५	०७७/३/२४	८९८३५	सोझै

९६ **परीक्षणः** कार्यालयले पेश गरेको विवरण अनुसार २०७७ असार सम्म ३२१ पीसीआर परीक्षण गर्दा ५ जना मात्र संक्रमित फेला परेको देखिन्छ । परीक्षण सक्रमितको संख्या देहाय अनुसार रहेको

देखिन्छ।

महिना	सबै क्षेत्रमा गरेको कुल परीक्षण संख्या		Priority-1क्षेत्रमा गरेको परीक्षण संख्या		Priority-2क्षेत्रमा गरेको परीक्षण संख्या		Priority-3 क्षेत्रमा गरेको परीक्षण संख्या	
	परीक्षण संख्या	संक्रमित संख्या	परीक्षण संख्या	संक्रमित संख्या	परीक्षण संख्या	संक्रमित संख्या	परीक्षण संख्या	संक्रमित संख्या
२०७६ चैत्र	.	.	.	.	.	.	.	.
२०७७ बैशाख	.	.	.	.	.	.	.	.
२०७७ जेष्ठ	१२८	-	-	-	-	-	-	-
२०७७ असार	१९३	५	-	-	-	-	-	-

९७ **केश अनुसन्धानः** पालिकाले ३ सदस्यीय केश अनुसन्धान तथा कन्ट्याक्ट खोजपड्ताल टिम परिचालन गर्दा ३० जना व्यक्तिको पहिचान गरी ६ जनालाई सम्भावित कोरोना संक्रमितको अशंकामा नमूना संकलन गरेको देखिन्छ ।

स्थानियतहको नाम	टीमको सदस्य संख्या	खर्च रकम	केश अनुसन्धान संख्या	कन्टयाक्टमाआएका व्यक्तिहरूको पहीचान संख्या	सामान्य परामर्श, फलोअप तथा रेफर संख्या	नमूना संकलन वा द्रुत परीक्षण संख्या
दंगीशरण गाँउपालिका	३	०	१	३०	६	६

९८ **क्वारेन्टिन सामग्री खरिदः** सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम १४५ (१) मा विशेष परिस्थितिमा खरिद गर्ने सम्बन्धी व्यवस्था अनुसार ऐनको दफा ६६ बमोजिम खरिद गर्दा सार्वजनिक निकायले खरिदको आवश्यकताको लिखित विवरण, गुणस्तर, परिमाण, शर्त र कार्य सम्पन्न गर्ने अवधि जस्ता विवरण तयार गरी आकस्मिक परिस्थितिको सामना गर्न आवश्यक परिमाण र समयावधिका लागि मात्र यथासम्भव प्रतिस्पर्धा गराई वा एउटा मात्र निर्माण व्यवसायी, आपूर्तिकर्ता, परामर्शदाता वा सेवा प्रदायकसँग लिखित दरभाउ वा प्रस्ताव लिई स्वच्छ र उचित मूल्यको लागि वार्ता गरी खरिद गर्नु पर्ने व्यवस्था छ । कार्यालयले उपयुक्त खरिद विधि अवलम्बन नगरी रू. ९ लाख ६८ हजारमा देहाय अनुसारका सामान खरिद गरेको छ । अधिकांश सामानहरू सोझै खरिद गरेकोले कार्यालयले विशेष परिस्थितिमा खरिद गर्ने सम्बन्धी व्यवस्था प्रभावकारी रुपमा पालना गरेको देखिएन ।

क्रस	खरिद भएका सामग्री	इकाई	संख्या	प्रति ईकाइ दर	खर्च रकम	खरिद विधि
१	खाट प्लाई	थान	२४	३६००	८६४००	सोझै
२	तकिया	थान	१४५	३७०	५४३७५	सोझै
३	टावेल	थान	१४५	४५०	६२२५०	सोझै
४	तन्ना	थान	१५५ र १०	४७५ र ७५०	८१०२५	सोझै
५	डशना	थान	१४०र५	१०८० र१६८०	१५९६००	सोझै
६	बाल्टी	थान	१५०	फरक फरक	२३८५०	सोझै
७	डस्टविन	थान	१४०र१०	१३०र५१०	२३३००	सोझै
८	चटाई	थान	५	१६०	८००	सोझै
९	बर्षादी	केजी	५	२६५	१३२५	सोझै
१०	कम्मल	थान	११० र२०	५७०र६५०	७५७००	सोझै
११	हरपिक	थान	३९	फरकफरक	४५००	सोझै

१२	प्लाष्टिक गिलास	पेटी	६२	फरकफरक	६९३१	सोझै
१३	ताला	थान	२र३	८५र११०	५००	सोझै
१४	ब्याट्री	जोडा	७	फरकफरक	३१०	सोझै
१५	प्लेट कागज	पाकेट	१०	फरकफरक	४७५	सोझै
१६	थाल कागज	पाकेट	३०	फरकफरक	४९१०	सोझै
१७	सुलली	पाकेट	६	फरकफरक	८५०	सोझै
१८	धारा टुटी	थान	२	१५०	३००	सोझै
१९	फिटा वाला खाट	थान	७१	२५००	१७८०००	सोझै
२०	पन्यू	थान	१	३२०	३२०	सोझै
२१	स्टिल वाटा	थान	१०	फरकफरक	२८५०	सोझै
२२	डाडु	थान	१	३४५	३४५	सोझै
२३	थालस्टिल	थान	३०र२०	१२५र१३०	६३५०	सोझै
२४	स्टिल गिलास	थान	३०र२०	१००र६०	४२००	सोझै
२५	झूल	थान	१४५	३१०	४४९५०	सोझै
२६	भट्टी चुलो सेट	थान	२	३६००र३५००	७१००	सोझै
२७	प्रेसर कुकर	थान	१	३२००	३२००	सोझै
२८	हिटिङ्ग जग	थान	८	५५९.३७	४४७५	सोझै
२९	स्टिल कचौरा	थान	५०	४५	२२५०	सोझै
३०	चम्चा	थान	३०	१०	३००	सोझै
३१	आल्मुनियम डेक्ची	थान	२	२३५०र१३८०	३७३०	सोझै
३२	कटलेस जग	थान	२	७००	१४००	सोझै
३३	ग्यालेन	थान	२	५७५	११५०	सोझै
३४	वाटा प्लाष्टिक	थान	१४०	फरकफरक	२३९०७	सोझै
३५	फाईबर जाली	थान	८	१५५	१२४०	सोझै
३६	स्प्रे टंकी	थान	१०	३९५	३९५०	सोझै
३७	डोरी प्लाष्टिक	रोल	१	१५०	१५०	सोझै
३८	ट्वाईलेट ब्रस	थान	३५	८०	२८००	सोझै
३९	मग	थान	१४०	३५	४९००	सोझै
४०	बोटलप्लाष्टिक	थान	१४०	७८.२२	१०९५०	सोझै
४१	जग	थान	२५	८५	२१२५	सोझै
४२	जाली आल्मुनियम	केजी	८.२	४८७	३९९१	सोझै
४३	काँटी	केजी	२	८८	१७६	सोझै
४४	कराई	थान	१र१	१६३०र६६५५	८२८५	सोझै
४५	ग्यास सिलिन्डर	थान	१	४०००	४०००	सोझै

४६	दुना	पाकेट	१५०	३५	५२५०	सोझै
४७	प्लाष्टिक सिट	केजी	१२	२८०	३३६०	सोझै
४८	ईपिई फोम	केजी	१०२	२३१	२३७०१	सोझै
४९	होल्डर	थान	२०	४५	९००	सोझै
५०	बटन	थान	२०	३५	७००	सोझै
५१	ज्याक	थान	५	३५	१७५	सोझै
५२	तार	रोल	४	११००	४४००	सोझै
५३	बल्भ	थान	२०	२२५	४५००	सोझै
५४	टेप	थान	७	२५	१७५	सोझै
५५	मल्टिप्लग	थान	१२	फरक फरक	४२६०	सोझै
५६	टर्च	थान	८	२९५	२३६०	सोझै
५७	पिलास	थान	१	४६०	४६०	सोझै
५८	पेजकस	थान	१	१३०	१३०	सोझै
५९	ब्यानर	थान	२	१५००	३०००	सोझै
	जम्मा				९६७८६६	

९९ **राहात सामग्रीको खरिद र वितरणको परिमाणः** कार्यालयले देहाय अनुसार राहत सामग्री रू. ४८४७०८।- मा खरिद गरी वितरण गतेको विवरण पेश गरेको छ । बाँकी परिमाण चामल र नुन चालु आ.व.मा खर्च भएको भन्ने कार्यालयको भनाई रहेको छ ।

क्र स	राहत सामग्री	ईकाइ	खरिद परिमाण	प्रतिईकाइ दर	रकम	वितरण परिमाण	बाँकी परिमाण
१	चामल	क्विन्टल	८०	४३१२.५०	३४५०००	६४।५	१५।५
२	दाल	क्विन्टल	४	९५००	३८०००		
		बोरा	१३	३५०० र २१००	३८५००		
३	नुन	कट्टा	१४	९२५	१२९५०		१६ पोका
४	तेल	पेटी	३५		५०२५८		
	जम्मा				४८४७०८		

१०० **वार्षिक प्रतिवेदनः** विपद जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन ऐन, २०७४ को दफा ४५ मा स्थानीय विपद व्यवस्थापन समितिले प्रत्येक आर्थिक वर्षमा गरेको कामको विवरण सहितको वार्षिक प्रतिवेदन तयार गरी जिल्ला विपद व्यवस्थापन समिति तथा प्रदेश विपद व्यवस्थापन कार्यकारी समिति समक्ष पेश गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । पालिकाले कामको विवरण सहितको वार्षिक प्रतिवेदन तयार गरी सम्बन्धित समितिमा पेश गरेको पाइएन । ऐनमा भएको व्यवस्था पालना हुनुपर्दछ ।

१०१ **आन्तरिक लेखापरीक्षण वेरूजूः** आर्थिक कार्यविधि नियमावली, २०६४ को नियम ९६ (३) अनुसार कार्यालयले आन्तरिक लेखापरीक्षणबाट निस्केको बेरुजू अन्तिम लेखापरीक्षण हुनु भन्दा अगाडि नै नियमित गराउनु पर्नेमा नियमित गराई वा प्रमाण पेश गर्नु पर्नेमा प्रमाण पेश गरी वा असूल उपर गर्नु पर्नेमा असूल उपर गरी बेरुजू लगत कट्टा गराउनु पर्ने व्यवस्था छ । कार्यालयले आन्तरिक लेखापरीक्षणबाट औलाएका देहाय अनुसारका बेरुजूहरू अन्तिम लेखापरीक्षणको अवधिसम्म पनि १०९५००.००

फछ्र्यौट गरेको नपाइएको रू.

शीर्षक	भौ.न	विवरण	रकम
गा पा चालु	१०५–२०७६।३।२७	राप्ती समाचार दैनिकलाई दोहोरो भुक्तानी दिइएको असूल गर्नुपर्ने रू.	१००००
गा पा चालु	१५८–२०७६।११।१८	जेष्ठ नागरिक लक्षित कार्यक्रममा उमेर खुलाउने कागजात पेश गरेको पाइएन । सम्मानित व्यक्तिहरू जेष्ठनागरिक नै हुन भन्ने प्रमाण पेश गर्नुपर्ने रू.	७००००
गा पा चालु	३५७–२०७७।३।२७	लैंगिक तथा सामाजिक समावेशीकरण अन्तर्गत सासु बुहारी सम्मान कार्यक्रम जस्तो अनुत्पादक क्षेत्रमा खर्च गरेको र छनौटको मापदण्ड स्पष्ट हुन नसकेको अनियमित देखिएको रू.	२५०००
स्थानीय प्रकोप व्यवस्थापन कोष	३६–२०७७।३।९	पालिकाले स्वाव संकलन गर्ने सामग्री खरिदमा दिइएको भुक्तानीमा नयाँ पाइला पुनस्थापना केन्द्रलाई आर्थिक सहयोग गरेको नियमसंगत नभएको रू.	४५००
	जम्मा		१०९५००

१०२ **पेश्की बाँकीः** आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व नियमावली, २०७७ को नियम ४७ (१) अनुसार पेश्की फछ्र्यौट हुनुपर्दछ।कार्यालयबाट देहाय अनुसार म्याद समाप्त नभएको मोविलाइजेशन पेश्की रू. ४१८००००।- नियमानुसार फछ्र्यौट हुनु पर्दछ ।

भौ.नं.	मिति	कार्यक्रम	पेश्की लिनेको नाम	पेश्की रकम
१४	२०७७।३।३१	बहुउद्देश्यीय सभाहल	ओम ऋषि कन्स्ट्रक्सन	१६०००००
१६६	२०७७।३।३०	शीत भण्डार	लोकमणि विल्डर्स	२००००००
३	२०७६।११।१२	सडक निर्माण	स्मृति विशाल कन्स्ट्रक्सन	४९००००
८	२०७७।३।३१	सडक निर्माण	,,	५८००००
	जम्मा			४६७००००

१०३ **अनुगमन तथा सम्परीक्षण-** स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ८४ मा बेरुजू फछ्र्यौट गर्ने व्यवस्था रहेको छ । सोही ऐनको दफा ८४(२)(घ) मा बेरुजू फछ्र्यौट गर्ने गराउने काम कर्तव्य प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतको हुने व्यवस्था छ । यो वर्षको लेखापरीक्षणको क्रममा सम्परीक्षण भई गत वर्षसम्मको बाँकी बेरुजु निम्नानुसार रहेको छ । रकम रू. हजारमा

गत वर्षसम्मको बेरुजू (A)	यो वर्ष संपरीक्षण गरिएको बेरुजू (B)	गत वर्षसम्मको बाँकी बेरुजू (C=A-B)
४३०२५	२५०७७	१७९४८

१०४ आ.व. २०७५।७६ मा फछ्र्यौट भएको वेरुजुको स्थिति निम्नानुसार रहेको छ ।

सि.नं.	वेरुजु दफा नं.	वेरुजुको संक्षिप्त व्यहोरा	फछ्र्यौटको लागि पेशको आधार				सम्परीक्षण
			असुली	प्रमाण	नियमित	पेश्की	
१.	२९	सेवा करारमा खर्च			१७६५६३०.००		१७६५६३०.००
२.	३७	कामदारको डोर हाजिर नपुग		१४२३०००			१४२३०००.००
३.	३८	निर्माण व्यवसायीको प्रयोग			३०९७३३१.३४		३०९७३३१.३४
४.	३९	पटक पटक खरिद			१६९०१५२.००		१६९०१५२.००

५.	४१	सोझै खरिद			१७३०२३१.८७		१७३०२३१.८७
६.	४७	अन्य संस्थालाइ भुक्तानी			२२५०४०५.००		२२५०४०५.००
७.	४८	क्याम्पसलाइ अनुदान			५००००0.००		५०००००.००
८.	४९	निजी स्रोतका शिक्षकको तलब			११६५०००.००		११६५०००.००
९.	५१	अतिरिक्त भत्ता			११३०००.००		११३०००.००
१०.	५९	करारका कर्मचारीको तलव			९३०००.००		९३०००.००
११.	६०	प्रेस सल्लाहकारको तलव खर्च			१८३०००.००		१८३०००.००
१२.	६३	वित्तीय समानीकरणबाट सवारी खरिद			११०५५८३०.००		११०५५८३०.००

१०५ **अद्यावधिक बेरुजु** - यस पालिकाको २०७६।७७ सम्मको फछ्यौट गर्न बाँकी बेरुजुको स्थिति देहायअनुसार रहेको छ

गत वर्षसम्मको बाँकी बेरुजू (A)	यो वर्ष संपरीक्षण गरिएको बेरुजू (B)	यो वर्ष कायम बेरुजू (C)	संपरीक्षणबाट कायम बेरुजू (D)	अध्यावधिक बाँकी बेरुजू (E=A-B+C+D)
४३०२५	२५०७७	१७९१५	०	३५८६३

सञ्चित कोष विवरण

आर्थिक वर्ष २०७६।७७

(रू. हजारमा)

स्थानीय तह	जिल्ला		आय				जम्मा आय	व्यय				मौजदात
		गत वर्षको जिम्मेवारी	समानीकरण अनुदान	राजस्व बाँडफाँट रकम	आन्तरिक आय	अन्य आय		चालु खर्च	पूँजीगत खर्च	अन्य खर्च	जम्मा खर्च	
		१	२	३	४	५	६ (२+३+४+५)	७	८	९	१० (७+८+९)	११(१+६-१०)
दंगीशरण गाउँपालिका	दाङ	३५३४६	२६३२८१	४८१८५	४४७८	१७२५	३५३०१५	१८३२९९	५०६२७	३३१९५	२६७१२१	८५८९४

बेरुजू बर्गीकरण (विनियोजन, राजस्व, धरौटी र अन्य कारोवार)

(रू. हजारमा)

स्थानीय तह	जिल्ला	प्रारम्भिक बेरुजू			प्रतिक्रियाबाट फछ्र्यौट			बाँकी बेरुजू			बाँकी बेरुजू								
		दफा सङ्ख्या		रकम	दफा सङ्ख्या		रकम	दफा सङ्ख्या		रकम	असूल गर्नुपर्ने	नियमित गर्नुपर्ने					पेश्की		
		सैद्धान्तिक	लगती		सैद्धान्तिक	लगती		सैद्धान्तिक	लगती			अनियमित भएको	प्रमाण कागजात पेश नभएको	राजस्व लगत जिम्मेवारी नसारेको	सोधभर्ना नलिएको	जम्मा	कर्मचारी	अन्य	जम्मा
दंगीशरण गाउँपालिका	दाङ	८६	२३	२५४२६	०	६	७५११	८६	१७	१७९१५	१३११	१०२२	१५५८२	०	०	१६६०४	०	०	०

बेरुजूको अद्यावधिक स्थिति

(रू. हजारमा)

गत वर्ष सम्मको बाँकी	यस वर्ष फछ्र्यौट	बाँकी बेरुजू	यस वर्षको स.प.बाट कायम बेरुजू	यो वर्षको कायम बेरुजू	बाँकी
४३०२५	२५०७७	१७९४८	०	१७९१५	३५८६३